

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

В.о. Завідувач кафедри

_____ Р.О. Максимович

« ____ » _____ 2023 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«БАКАЛАВР»
спеціальності 293 «Міжнародне право»

Тема: РАТИФІКАЦІЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РИМСЬКОГО СТАТУТУ
В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Виконавець: Смоляр Інна Павлівна

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Замула Аліна Юріївна

Нормоконтролер: викладач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Головатенко Марина Юріївна

Київ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗІЛ 1. СТАТУТ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ	11
1.1. Джерела та компоненти міжнародного права: виникнення, створення й застосування статутів в діяльності міжнародних союзів та держав.....	11
1.2. Історія та передумови створення Римського Статуту як основного джерела функціонування Міжнародного Кримінального Суду.	15
РОЗДІЛ 2. РИМСЬКИЙ СТАТУТ ЯК ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ: СТВОРЕННЯ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВИ КОМПЕТЕНЦІЇ	19
2.1. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду: загальна характеристика.	19
2.2. Участь неурядових організацій у створенні Римського Статуту та особливості функціонування Міжнародного кримінального суду	22
2.3. Просування та інтеграція держав в питанні ратифікації Римського Статуту.	26
РОЗДІЛ 3. ВИДИ ЮРИСДИКЦІЇ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РАТИФІКАЦІЇ РИМСЬКОГО СТАТУТУ УКРАЇНОЮ	36
3.1. Межі та види юрисдикції Міжнародного кримінального суду надані Римським Статутом та концепція універсальної юрисдикції.	36
3.2. Теоретичні та практичні аспекти методу та видів приєднання України до Римського Статуту.	41
3.3. Механізм дії та особливості реалізації імплементації Римського Статуту Україною.	46
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТОК	

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Римський Статут – РС, Статут

Міжнародний Кримінальний суд - МКС, Суд

Організація Об'єднаних Націй - ООН

Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй - ГА ООН

Комісія міжнародного права – КМП

Неурядові організації – НУО

Європейський Союз – ЄС

Віденська Конвенція – ВК

Коаліції неурядових організацій за МКС – КМКС

Комісія по міжнародному праву – КМП

International Criminal Tribunal for Yugoslavia - ICTY (МКТЮ – Югославія)

International Criminal Tribunal for Rwanda - ICTR (МКТР – Руанда)

Підготовча комісія - PrepCom

Coalition for the International Criminal Court – CICC

Parliamentarians for Global Action - PGA

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Обрання теми дослідження зумовлено особливою роллю і важливістю, теоретичного і практичного осмислення як сучасних інтеграційних, так і інноваційних процесів, що відбуваються в Україні. Україна як держава Європейського кола, досить наполегливо та впевнено рухається до інтеграції у світове європейське співтовариство. Не дивлячись на великі та важкі виклики які встають на шляху держави, Україна не змінна у своїх цілях та прагненнях, стати и бути повноважним та повновладним учасником міжнародного політичного, правового, економічного та культурного простору. Тому держава та суспільство докладает всіх зусиль не лише для того, щоб стати членом впливових міжнародних об'єднань, а в першу чергу зайняти своє місце у світовому товаристві - якого вона гідна.

Майже 24 роки тому було прийнято Римський Статут Міжнародного кримінального суду. Ця подія відбулася на дипломатичній конференції у Римі (Італія), 17 липня 1998 року. Набрання чинності Римським Статутом відбулось 1 липня 2002 року. Станом на червень 2023 року Статут підписано 155 державами, але ратифікували його лише 123 країни. Прийняття Римського Статуту стало великим кроком вперед в еволюції міжнародного правопорядку та проривом у глобальній боротьбі з безкарністю. МКС який функціонує на основі Римського Статуту, як наголошено ст.5 Статуту «є першою, постійно діючою, кримінально-судовою установою універсального характеру, створеною для судового переслідування осіб, які вчинили найсерйозніші злочини, що викликають стурбованість міжнародної спільноти в цілому».

Намагаючись та бажаючи покращення життя у політичній, економічній та правовій сферах, Україна прагне до зміцнення стосунків та тісніших зв'язків з Європейським Союзом. Першими кроками на цьому шляху стало підписання, у 2014 році, «угоди про асоціацію» між ЄС та Україною.

На позачерговому Саміті між Україною та ЄС, 21 березня 2014 року була підписана частина Угоди, яка стосувалась Політичних дій. Під час проходження Саміту, представники України зазначили, що «зобов'язання України, які випливають зі ст. 8 Угоди про асоціацію, стосовно ратифікації Римського Статуту МКС 1998 р., будуть виконані після внесення відповідних змін до Конституції України». Римський статут, який було прийнято для функціонування Міжнародного кримінального суду, Україною було підписано 20 січня 2000 року, але досі не ратифіковано.

На відміну від різноманітних міжнародних судових інститутів, які виконують функції допоміжних інструментів захисту прав та свобод громадянина і людини - Римським Статутом зазначено, що Міжнародний кримінальний суд собою доповнює органи та системи кримінальної юстиції. Суд має право приймати справи тільки: за зверненням держави-учасниці до свого провадження або з власної ініціативи. Мається на увазі те, що якщо країна, маючи юрисдикцію стосовно людини яка підозрюється у вчиненні злочину зазначеного у Римському Статуті, відмовляється або не має можливості «належним чином здійснювати розслідування або кримінальне переслідування» (п. а) ч.1 ст.17 РС).

Підтвердженням актуальності обраної теми дослідження є активне вивчення питань імплементації Римського статуту - країнами, такими вітчизняними та зарубіжними науковцями та юристами-міжнародниками, як: В. Антипенко, М. Буроменский, М. Гнатовский, Н. Галецька, О. Драчов, Є. Зверев, Н. Зелінська, О. Задорожній, І. Заворотько, А. Кориневич, Т. Короткий, М. Костенко, С. Кучевська, О. Мережко, Я. Павко, О. Сенаторова, К. Степаненко, Д. Третьяков, О. Чубінідзе, Г. Юлдашева, Акмаль Ельмуродов, Александр Скандер Галанд, Карл Генрік Еренкрона, Кристофер Кейтл Холл, Карстен Стан, Медлін Морріс, Мортен Бергсмо, У. Шабас, Кірстен Шмаленбах, М. Шеріф Бассіоні та ін.

Особисто визначеними вченими, юристами-міжнародниками були дослідженні питання доречності, переваг та недоліків у ратифікації та

імплементатії Римського Статуту МКС державами-учасницями, та приєднання України до першої, постійно діючої, кримінально-судової установи універсального характеру.

Проте, попри різноманітність наукових праць та досліджень з цього питання, варто провести комплексне дослідження історії виникнення ідеї, мети та кроків до створення Римського статуту, аналіз шляхів ратифікації та імплементатії РС державами-учасницями, дослідити стан ратифікації та імплементатії РС Україною, недоліки та переваги.

Мета і завдання дипломної роботи. Метою бакалаврської роботи є всебічний аналіз та вивчення питання ратифікації та імплементатії РС Україною, а також теоретичні та практичні аспекти особливостей діяльності МКС, основу якого складає Статут.

Відповідно до поставленої мети, виникає необхідність в з'ясуванні наступних питань:

- визначити місце і вагомість міжнародних договорів у міжнародному праві та дослідити теоретичні та практичні аспекти виникнення та застосування статуту, як основного документа, регулюючого діяльність міжнародної організації;

- розкрити історичні передумови і проаналізувати причини створення Римського Статуту, договору для функціонування МКС та проаналізувати Римський статут МКС, його засади, компетенції та функції;

- дослідити правове регулювання та комплексний всебічний аналіз шляхів ратифікації Римського Статуту, на основі якого визначаються види міжнародної кримінальної відповідальності;

- визначити способи і види імплементатії Римського Статуту державами та пріоритети і перспективи долучення України до Статуту й проаналізувати механізм дії та особливості шляхів реалізації імплементатії Римського Статуту Україною;

- оцінити на сучасного етапі, стан ратифікації Україною Римського Статуту та висвітлити питання зміни національного законодавства України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом.

Об'єктом дослідження є: правові відносини, пов'язані із ратифікацією та імплементацією Римського Статуту Україною.

Предметом дослідження є: ратифікація та імплементація Римського Статуту в Україні: теоретичні та практичні аспекти.

Методологічною основою роботи є: системно-структурний підхід та діалектичний метод. Крім того, в роботі використовувалися методи теоретичного узагальнення, єдності історичного та логічного, порівняльного аналізу, індукції та дедукції, узагальнення й абстрагування, а також позитивний та нормативний підходи. Для встановлення способів імплементації Статуту було використано формально-догматичний метод. Внаслідок застосування порівняльно-правового методу були виявлені загальні тенденції та деякі розходження у ратифікації і імплементації Римського Статуту МКС в законодавство країн романо-германської правової сім'ї.

Теоретичну базу дослідження склали: законодавчі та нормативно - правові акти з питань інтеграції України до Європейського Союзу, Римський Статут, закони та акти Верховної ради України, міжнародні угоди, статті зарубіжних та вітчизняних авторів, аналітичні звіти інститутів ЄС, законодавчі акти міжнародних організацій та журнали правової та політичної направленості. Дипломна робота написана в результаті вивчення і опрацювання літературних джерел, урядових та законодавчих матеріалів та інформації, отриманої з міжнародної системи Internet.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Теоретичне та практичне значення отриманих результатів та висновків полягає у тому, що положення та підсумки бакалаврської роботи поповнюють сучасні вивчення та дослідження у сфері тематики й проблематики ратифікації та імплементації Римського Статуту в Україні. Підсумки та позиція бакалаврської роботи можуть сприяти у подальшій розбудові та вивченні

дисципліни міжнародного права у сфері відповідальності та покарання за міжнародні злочини.

Апробація результатів дослідження. Деякі наукові результати проведеного дослідження були апробовані через публікування у наступних науково-практичних конференцій й круглих столів:

«Особливості питання ратифікації та імплементації Римського Статуту Україною» (Круглий стіл з нагоди Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим, 23 лютого 2023 року)

«Сучасні міжнародні відносини України в питанні ратифікації та імплементації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду» (XXIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки» напрям Сучасні міжнародні відносини «Глобальні виклики міжнародного права в умовах забезпечення національних інтересів України» (4-7 квітня 2023 року))

«Статут міжнародної організації як основний інструмент регулювання діяльності організації» (XVI Міжнародної науково-технічної конференції «АВІА-2023», розділ: «Міжнародне право в умовах сучасних глобалізаційних процесів», 18-20 квітня 2023 року).

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, якими охоплюються вісім підрозділів, загальний висновок й список використаних джерел (81 найменувань) та додаток. Загальний обсяг дипломної роботи – 82 сторінки, у тому числі список використаних джерел – 10 сторінок і додаток (резюме висновку державних рад країн-учасниць Римського Статуту. Зазначено невідповідність деяких статей РС до Конституцій країн), обсяг - 12 сторінок.

В першому розділі освітлюється тема загальних аспектів виникнення та поширення права міжнародних договорів. Висвітлено питання виникнення, важливості та використання статутів міжнародних організацій як основних інструментів функціонування організації.

У розділу 2, визначається та окреслюється питання утворення Римського Статуту як правової основи діяльності Міжнародного кримінального суду. Створення, призначення та основи компетенції Статуту. Розділом 3, проаналізовано дефініції видів юрисдикції МКС, які визначені Римським Статутом. Визначено теоретичні та практичні аспекти реалізації ратифікації римського статуту Україною. Висвітлено питання стосовно механізму дії та особливості реалізації імплементації Римського Статуту Україною. Надані висновки стосовно проведеного дослідження.

РОЗДІЛ 1.

СТАТУТ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

1.1. Джерела та компоненти міжнародного права: виникнення, створення й застосування статутів в діяльності міжнародних союзів та держав

Міжнародне право по суті втілює державну практику, правила і конвенції (включаючи двосторонні, багатосторонні та універсальні договори, статuti та угоди, тощо) які були створені й прийняті державами та іншими суб'єктами міжнародного права. Вони регулюють їхні відносини та взаємодію, а також регламентують їхні права та обов'язки в міжнародній системі [24].

Ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН зазначає, «суд зобов'язаний вирішувати передані йому спори на основі міжнародного права» та застосовувати «доктрини найбільш кваліфікованих фахівців з питань публічного права різних націй як допоміжного засобу для визначення правових норм». Джерела або компоненти Міжнародного права можливо перерахувати як головні (відповідно ст. 38 Статуту МС ООН), включаючи:

«міжнародні конвенції, загальні чи окремі, що встановлюють правила, прямо визнані державами та міжнародні звичаї, як доказ загальної практики, прийнятої як закон».

До решти джерел міжнародного права відноситься: «загальні принципи права, визнані цивілізованими націями, і судові рішення та вчення найбільш висококваліфікованих публіцистів різних націй, як допоміжний засіб для визначення правил закону» [41].

По суті, можна сказати, що статuti, договори та конвенції складають половину корпусу міжнародного права. У міжнародній спільноті цей факт знайшов відображення у прийнятті Віденської конвенції «Про право міжнародних договорів» від 1969 року (Конвенція набрала чинність для України 13.06.1986), яка забезпечила рамки задля керуванням створення і

функціонування міжнародних договорів та конвенцій [4]. Згодом були прийняті ще два регулюючі документи:

- від 23.08.1978 року ВК «Про правонаступництво держав щодо договорів»;

- від 21.03.1986 року ВК «Про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціям».

Ці конвенції втілюють комплексні принципи та правила, згідно з якими укладаються міжнародні договори між країнами, урядами, організаціями, тощо. Згідно з цим ст.2 ВК (1969 року) «Про право міжнародних договорів» формулює договір так: «міжнародна угода, укладена між державами в письмовій формі та регулюється міжнародним правом, незалежно від того, втілено в одному інструменті або в двох або більше інструментах і незалежно від його особливостей позначення»[4].

На додаток до спеціальних правил і вимог до оформлення, та застосування міжнародних договорів, ст.26 ВК (1969 року) «Про право міжнародних договорів» містить основний принцип міжнародного права «*pacata sunt servanda*», яка встановлює обов'язок держав виконувати зобов'язання за договорами. 8 Віденські Конвенції та інші відповідні норми міжнародного звичаєвого права, визнають права держав і дозволяють їм вільно вибирати, стати чи не стати учасником договору. Тому тільки в тому випадку коли держава стає учасником договору і тим самим погоджується з зобов'язанням за договором, така держава стає відповідальною за дотримання та виконання всіх пунктів договору [8; 45].

Отже, держави-учасники договору зобов'язані не тільки не порушувати зобов'язання за договором, а й не робити нічого того, що б могло заперечувати духу договору. Відповідно ст. 18 Віденської конвенції (1969 року) зазначено, що кожен чинний договір є обов'язковим до виконання для його сторін і повинен реалізовуватись добросовісно, а держави-учасники також зобов'язані утримуватися від дій, які могли б перешкоджати об'єкту та меті договору,

який вони добровільно підписали або висловили згоду на обов'язковість документу для них до виконання [30].

ВК «Про право міжнародних договорів» (1969 року) забезпечила основні правила та принципи, які загалом окреслюють непорушність міжнародних договорів і конвенцій.

Отже, міжнародне право міжнародних договорів, закріплене у Віденських конвенціях та в інших відповідних інструментах встановили стандарти, до яких держави повинні прагнути щодо своїх зобов'язань за договорами. Це було загально визнаною позицією міжнародного права та звичайною практикою серед держав у системі ООН. З моменту набуття чинності Віденських конвенцій, норми міжнародного звичаєвого права використовують міжнародні договори для систематичної кодифікації існуючих міжнародних правил, звичаїв і практики з різних питань.

Індивідуальні договори такі, як Статути міжнародних організацій, включають у себе конкретні положення для функціонування організації, що стосуються мети заснування, прав і обов'язків учасників договору, правил процедури, роботи та тлумачення, тощо [27].

Суспільство на протязі століть вирішували загальні проблеми способом утворення союзів, блоків, пактів та договорів - між державами. Цілеспрямованість до глобалізації та потреба у міждержавної та міжнародної співпраці викликало створення нових акторів у політиці. Новими найважливішими акторами стали міжнародні організації на світовій арені. Найуживанішим способом появи міжнародної організації на даному етапі є створення організації, шляхом прийняття статуту міжнародної організації.

У статуті міжнародна організація визначає засади, цілі, функції, повноваження, компетенцію, напрямок діяльності, зазначає мету організації та шляхи її реалізації. Міжнародна конференція слугує майданчиком для обговорення, розробки та прийняття тексту статуту [24].

При створенні статуту міжнародної або міжурядової організації, організація зазначає у тексті документу мету та функції. Мета може бути

різноманітної направленості, об'єднувати у собі декілька цілей, які організація ставить собі для досягнення, наприклад: політична координація, економічна направленість, опікування проблемами збереження миру та безпеки, захист та дотримання прав людини, розвиток культури, науки та освіти, об'єднання зусиль національних правоохоронних органів країн-учасниць у галузі боротьби із загально-кримінальною злочинністю, за для покарання злочинців, тощо. Як правило, у статутах зазначають що міжнародні організації діють від імені держав-членів, захищають інтереси своєї держави та дотримуються непорушності суверенітету [37].

До прикладів основних конституції Міждержавних організацій відносяться статuti: ООН 1945 року, ЮНЕСКО 1945 року, Статут Ради Європи 1949р., Суду Європейського союзу (прийнятого в якості Протоколу №3) 1957 року, Міжнародного Суду ООН (частина статуту ООН), Римський Статут МКС 1998 р. та ін. Статут ООН займає у міжнародному праві виняткове місце, тому що в собі має не тільки права та обов'язки країн-учасниць [41].

Загалом, текстом статуту визначені загальні принципи та норми міжнародного права, через це статут ООН застосовується як головне джерело міжнародного права. Міжнародні організації, які опікуються проблемами по всій планеті, з їх впливовістю та присутністю займають помітне місце у світових подіях [58].

Організації такого типу як, Організація Об'єднаних Націй (ООН), Інтерпол, Північноатлантичний Альянс (НАТО), Організація з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ), Міжнародний Суд ООН (МС ООН), Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), Суд Європейського союзу (СЄС), Міжнародний Кримінальний Суд (МКС), тощо. Ці організації мають неабиякий вплив на події які відбуваються в державах, на зміну законів під впливом часу та нагальної потреби, на світові ціни та загалом на розвиток людства [45].

Таким чином, ці організації мають під своєю опікою широкий перелік термінових питань, які не мають державних кордонів. Інструмент які мають ці організації як дієву внутрішню конституцію - є статут організації який регламентує всі внутрішні питання, такі як: компетенція, юрисдикція, зовнішні зносини організації, тощо.

1.2 Історія та передумови створення Римського Статуту, як основного джерела функціонування Міжнародного Кримінального Суду

МКС ще доволі молодий Суд. Створення відбулось у 2002 році; перші судді були приведені до присяги в наступному році. Питання про загальну необхідність та створення постійного Міжнародного кримінального суду з захисту прав людини обговорювалося набагато раніше. Так, Комісія створена на Паризькій мирній конференції в 1919 році, після Першої світової війни, висловила рекомендації стосовно створення постійного міжнародного трибуналу за для покарання військових злочинів та злочинців [81].

Але, від самого початку, не було досягнуто повної згоди між державами по цьому питанню. Америка віддавала перевагу тимчасовим судам, керованими країнами, які могли зазнати спустошень у будь-яких майбутніх війнах; разом з Японією вона також стверджувала, що глави держав повинні мати імунітет. Тому рекомендації комісії були відхилені.

По закінченню Другої світової війни перспектива створення Міжнародного кримінального суду знову стала актуальною. Військовий трибунал, заснований союзними силами в німецькому місті Нюрнберг, судив обвинувачених за їх роль у нацистському режимі та Голокості (ще один, у Токіо, судив японських військових і політичних лідерів) [75].

Але «холодна війна» зробила, створення постійного суду, політично неможливим. На початку 90-х роках минулого століття ООН створила тимчасові трибунали для суду над винними у звірствах у Югославії та Руанді, а в 1998 році ГА ООН проголосувала за – 120, проти - 7 голосів за Римський

статут, основу для МКС. Набуття чинності відбулось через чотири роки, у 2002 році. [77]

Зазначимо основні етапи передумов створення Римського Статуту для функціонування Міжнародного Кримінального суду:

I. 1872 р. Франко-пруська війна. Густав Муаньє – (Швейцарський юрист, громадський діяч. Виступав із пропозицією про створення - міжнародної кримінальної юрисдикції, яка б засуджувала порушення міжнародного гуманітарного права (особливо для захисту медичного персоналу під час воєнних дій). Був одним із засновників Міжнародного комітету Червоного Хреста, ним була запропонована ідея про створення постійного суду у відповідь на злочини франко-пруської війни [61].

II. 1919 р. Версальський договір. 11 листопада 1918 року, було підписано перемир'я, у цей час бойові дії фактично завершилися. Переговори стосовно укладання мирного договору тривали майже шість місяців, на Паризькій мирній конференції. У Версальському договорі було створено заклик про заснування спеціального міжнародного суду для судового процесу над Кайзером і німецькими військовими злочинцями Першої світової війни.

III. 1945 р. Друга світова війна. Союзниками було засновані Нюрнберзький і Токійський трибунали, для судового процесу над військовими злочинцями країн Осі (Німеччина, Італія, Японія, Угорщина, Румунія, Болгарія, Словаччина та Хорватія). Що було дуже важливим кроком на шляху до створення Римського Статуту задля утворення та функціонування МКС. Римський Статут багато у чому, при написанні, спирався на Нюрнберзький та Токійський трибунали [59].

IV. 1948 р. «Конвенція про попередження злочину геноциду та покарання за нього». Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй, прийняла «Конвенцію про запобігання злочину геноциду та покарання за нього», в якій закликала судити злочинців «такими міжнародними карними трибуналами, які можуть мати юрисдикцію». Комісія міжнародного права ООН запропонувала «вивчити доцільність і можливість створення

міжнародного судового органу для судових процесів над особами, звинуваченими в геноциді» [53] .

V. 1989 р. Кінець «холодної війни». Після закінчення холодної війни відкрився простір на міжнародній арені для відновлення колективних дій. Тому, у червні 1989 року, мотивований частково зусиллями по боротьбі з незаконним обігом наркотиків, Тринідад і Тобаго відродили вже існуючу пропозицію щодо створення МКС, а ГА ООН звернулася до Комісії міжнародного права з проханням відновити роботу над розробкою Статуту. Який згодом надбав назву Римський Статут [51].

VI. 1990 роки. Трибунали ООН. Конфлікти в Боснії та Герцеговині і Хорватії, а також у Руанді на початку 1990-х років і масове вчинення злочинів проти людяності, військових злочинів і геноциду змусили Раду Безпеки ООН заснувати два окремих тимчасових спеціальних трибунали, для притягнення осіб до відповідальності за ці злочини. Ще більше підкреслюючи необхідність в створенні постійного Міжнародного кримінального суду [59].

VII. 1994 р. Проект Статуту МКС. КМП представила свій остаточний проект Статуту МКС до ГА ООН. КМП рекомендувала скликати конференцію повноважних представників для обговорення договору та введення в дію Статуту. Для розгляду основних питань по суті в проекті Статуту, Генеральна Асамблея створила Спеціальний комітет зі створення Міжнародного кримінального суду, який збирався двічі в 1995 році [56].

VIII. 1996-1998 рр., шість сесій Підготовчого комітету ООН. Після розгляду звіту Комітету ГА ООН створила Підготовчий комітет - PrepCom зі створення МКС для підготовки консолідованого проекту тексту. З 1996 по 1998 рік у штаб-квартирі ООН, розташованій у Нью-Йорку, було проведено шість сесій Підготовчого комітету ООН, на яких неурядові організації внесли свій внесок у дискусії та відвідали засідання під егідою «Коаліції неурядових організацій» за МКС [55].

У січні 1998 року Бюро та координатори Підготовчого комітету зібралися на міжсесійну зустріч у Зютфені, Нідерланди, щоб технічно

консолідувати та змінити структуру проектів статей у єдиний проект.

Наприкінці п'яти тижнів напружених і часто емоційних обговорень 120 країн нарешті проголосували за ухвалення РС МКС. 7 країн були проти (США, Індія, Ізраїль, Китай, Ірак, Катар, Іран), 21 країна утрималася від підтримки договору. У липні 1998 року Римський Статут було ухвалено й він став відкритим задля підписання країнами для подальшої ратифікації та впровадження в національне законодавство [51].

Статут, як універсальний інструмент утворення міжнародної організації, узгоджує собою правила функціонування, що регулюють діяльність організації в будь-якій певній сфері відносин міждержавної або недержавної організації. Неухильне зростання значення Статутів як міжнародних договорів особливого типу визначає їх вагомість. У визначенні «Міжнародної міждержавної організації» зазначено, що це форма міжнародної організації, яка складається з держав - учасників і має свій власний статут та правила функціонування. Такі організації зазвичай засновуються з метою спільного вирішення певних проблем або досягнення певних цілей, що не можуть бути досягнуті державами окремо. Римський Статут має вагому історію передумов його створення. Необхідність у створенні постійного міжнародного кримінального суду з захисту прав людини через утворення Римського Статуту була викликана подіями, які потребували негайної реакції суспільства світу. Через створення організації, яка мала можливість карати злочинців за вчинені злочини, з'явилась можливість притягувати до відповідальності кожну людину не зважаючи на імунітети та привілеї.

РОЗДІЛ 2.

РИМСЬКИЙ СТАТУТ, ЯК ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ: СТВОРЕННЯ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВИ КОМПЕТЕНЦІЇ

2.1. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду загальна характеристика.

Наприкінці 19 століття, міжнародне співтовариство зробило перші кроки до створення інституту постійних судів з наднаціональною юрисдикцією. З метою гармонізування законів війни та обмеження використання передової та високотехнологічної зброї, представниками могутніх держав світу була скликана Гаазька міжнародна конференція миру. Після Першої та Другої світових війн, після жахливих злочинів скоєних під час цих воєнних дій, перевагою та загальною необхідністю стало притягнення до відповідальності осіб, винних у скоєнні настільки серйозних кричущих злочинів, що з'явилась потреба надати назву правопорушенням та злодіянням «злочини проти людства» і використати їх як приклад для подальшого засудження та стримувального ефекту [70]. Задля підтримки та укріплення основних принципів демократичної цивілізації, передбачуваним злочинцям не застосовували смертну кару без суду та слідства, не страчували їх на центральних площах міст і не відправляли в табори тортур, а натомість поводитися так, як поводитися цивілізовані люди зі злочинцями у цивілізованому світі: з регулярними судовими засіданнями, з забезпеченим правом на захист і з правовим принципом презумпції невинуватості.

Нюрнберзький процес це серія обвинувальних актів і кримінальних процесів проти нацистських військових злочинців, які тривали з 20 листопада 1945 року [28]. Процес став вирішальним моментом в історії права, і після нього було підписано кілька договорів, які стали початком розробки проекту Римського Статуту [75].

Резолюція ГА ООН п. 260 «Конвенція про попередження злочину геноциду та покарання за нього» (09.12.1948р.) (12 січня 1961 року у відповідності зі статтею XIII, вступила в силу) відіграла важливу роль у наближенні до створення міжнародного постійного кримінального суду з визначеною юрисдикцією щодо злочинів, яка ще мала бути розкрита у міжнародних договорах [53]. У резолюції було зазначено, що Юридична комісія ООН прикладе зусилля у цьому напрямку для досягнення поставленої мети. Після обговорення питань та аналізу даних Юридичною комісією, ГА ООН сформувала комітет для створювання статуту та дослідження правових питань. Перший проєкт Статуту було створено у 1951 році; через 4 роки (1995р.) було видано другий проєкт, але виникла низка затримок (офіційною версією було зазначено «труднощі у визначенні злочину агресії», вирішення цього питання відбулось лише згодом (Компальські поправки 2018 р.)) за допомогою дипломатичних асамблей. Геополітична напруженість часів «холодної війни» також сприяла затримкам [22].

Через звернення держави Тринідад і Тобаго до ГА ООН у грудні 1989 року з пропозицією відтворення переговорів з приводу створення міжнародного кримінального суду - процес було поновлено та через п'ять років (1994 р.) країною було запропоновано свій проєкт Статуту. ГА ООН утворила Спеціальний Комітет для створення Римського Статуту за для функціонування МКС, під назвою PrepCom. Протягом двох років комітет працював над текстом проєкта Статуту (1996–1998). В той час відбувалось створення трибуналів, ООН засновала спеціальні трибунали для колишньої Югославії (ICTY) і для Руанди (ICTR) [62].

На 52-ї сесії ГА ООН приймає рішення зівати дипломатичну конференцію для утворення Міжнародного кримінального суду, яка відбувається в Римі 15 червня - 17 липня 1998 року. На дипломатичній конференції відбувається визначення тексту договору, 1 липня 2002 року Статут набирає чинність.

Коаліція за Міжнародний кримінальний суд брала активну участь у Римській конференції - спостерігаючи за переговорами, створюючи щоденну інформацію для поширення в усьому світі та сприяючи участі та паралельній діяльності більш ніж 200 НУО (недержавна організація або неурядова – це організація що керується не державою і є правовим суб'єктом правовідносин створеним для діяльності за визначеною метою та керується міжнародним договором), які були присутні.

КМКС координувала внесок організацій громадянського суспільства через тематичні групи, які уважно стежили за обговоренням окремих положень проекту Статуту [40]. Під егідою Коаліції НУО працювали в групах на кожній сесії, щоб стежити за переговорами з кожного питання та надавати свій експертний внесок, збиралися щодня для обговорення виникаючих питань, створювали замітки та звіти про сесії для широкого розповсюдження, готували документи і заяви щодо основних питань, зустрічалися з урядами окремо та в урядових групах, проводили брифінги для преси та брали участь у стратегічних сесіях щодо кампанії ратифікації та впровадження Статуту [51].

Остаточні проекти текстів цих документів були прийняті на основі консенсусу PrepCom, заключна сесія якої відбулася 12 липня 2002 р. Роботу Підготовчої групи було передано Асамблеї держав-учасниць на її першому засіданні, яке відбулося 10 вересня в штаб-квартирі ООН [57]. (Підготовчій групі було доручено завершити створення та безперебійне функціонування Суду шляхом узгодження додаткових документів, зокрема «Правил процедури та доказування, Елементів злочинів, Угоди про взаємовідносини між Судом та Організацією Об'єднаних Націй, Фінансових положень, Угода про привілеї та імунітети суду».)

На цій Римській конференції були присутні представниками 161 держави-члена, а також спостерігачі від різних інших організацій, міжурядових організацій і установ, а також неурядових організацій (включаючи багато правозахисних груп) [40]. Конференція відбувалась в штаб-квартирі Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН.

Римський Статут заснував три органи: власне МКС, Асамблею держав-учасниць (ASP) і Цільовий фонд для потерпілих. ASP має два допоміжні органи. Це Постійний Секретаріат, заснований у 2003 році, і виборне Бюро, до складу якого входять президент і віце-президент. Сам МКС має чотири органи: Президія (із переважно адміністративними обов'язками); Відділення: попереднього провадження, судове та апеляційне (судді попереднього, судового та апеляційного судів); Канцелярія прокурора; і Секретаріат (роль якого полягає в підтримці інших трьох органів) [39].

Функції цих органів детально зазначені в частині 4, Римського Статуту. Будь-яка поправка до Статуту потребує підтримки більшості у дві третини держав-учасниць (ст.9 РС), і поправка (за винятком тих, що вносять зміни до переліку злочинів) не набуде чинності, доки її не ратифікують сім восьмих держав-учасниць (ч.6 ст.121 РС). Держава-учасниця, яка не ратифікувала таку поправку, може вийти з неї негайно. Будь-яка поправка до списку злочинів, які підпадають під юрисдикцію суду, стосуватиметься лише тих держав-учасниць, які її ратифікували [23].

2.2. Участь неурядових організацій у створенні Римського Статуту та особливості функціонування Міжнародного кримінального суду

З самого початку громадські організації стежили за дебатами про створення Міжнародного кримінального суду. Під час Римської конференції вони мали змогу не лише спостерігати, а й брати участь у процесі. Пейс і Тієроф кажуть, (Pace, William and Thieroff, Mark, "Participation of Non-Governmental Organizations", in Lee, Roy S. (ed.), *The International Criminal Court: The Making of the Rome Statute Issues, Negotiations, Results*, The Hague, Kluwer Law International, 1999.) що НУО, більшість з СІСС (Coalition for the International Criminal Court), були присутні на пленарних засіданнях, а в окремих ситуаціях вони могли бути присутніми на офіційних засіданнях комітетів.

Вони також отримували копії офіційних документів і через обмежену кількість своїх представників робили усні заяви на відкритті та закритті сесій конференції [22].

Хоча НУО не працювали безпосередньо над проектами статуту, їх присутність і досвід вплинули на переговори. Одним із прикладів, як повідомила Анна-Карін Ліндблом (Non-Governmental Organisations in International Law (Cambridge Studies in International and Comparative Law Book 43), є роль і незалежність прокурора, оскільки з цього приводу не було спільної думки.

Але одним із найважливіших аспектів є те, що громадські організації створили необхідну і сприятливу атмосферу для того, щоб конференція пройшла успішно і Статут було прийнято [51]. Наразі НУО, особливо СІСС, продовжують і зараз відігравати важливу роль у процесі моніторингу, ратифікації Римського Статуту новими державами та підтримки Міжнародного кримінального суду. Кілька неурядових організацій брали активну участь і впливали на створення вищезгаданої угоди, наприклад Amnesty International, Human Rights Watch і Всесвітній федералізмський рух [61].

Римський Статут регулює роботу Міжнародного Кримінального Суду, при цьому зазначає функціонування Асамблеї держав-членів та формулює види покарання. Суд має на меті доповнювати національні суди. Він втручається лише в крайньому випадку, коли країна не може або не хоче вершити правосуддя самостійно. Це не орган ООН, хоча він тісно співпрацює з організацією [76].

Суд розслідує та судить підозрюваних у чотирьох злочинах за міжнародним правом: геноцид, злочини проти людяності, військові злочини та, починаючи з 2018 року, ведення агресивних воєн (не внаслідок самооборони або не санкціонованих Радою Безпеки ООН). Розслідування починається з офісу головного прокурора: справа може бути передана Радою Безпеки ООН або країни-члена, або ініційовано самою прокуратурою.

Досудова фаза визначає, чи достатньо доказів для побудови справи. Кожен з 18 суддів МКС має один дев'ятирічний термін. Двоє не можуть бути з однієї країни [77].

Головне, що МКС є судом останньої інстанції, який доповнює національні юрисдикції. Держави несуть основну відповідальність за розслідування, судове переслідування та притягнення до відповідальності винних у вчиненні найсерйозніших міжнародних злочинів. Держави-учасниці зобов'язані співпрацювати з Судом відповідно до Римського Статуту [80].

Щоб підвищити свою ефективність і дієвість, МКС також залежить від добровільної співпраці в таких сферах, як переміщення свідків, виконання вироків, а також тимчасове та остаточне звільнення затриманих осіб. МКС провів значну судову роботу та значно прискорив темпи своєї діяльності завдяки численним поточним розслідуванням майже у всіх регіонах світу. Велике робоче навантаження Суду також вимагає збільшення та стабільних ресурсів. Суд і його ізолятор знаходяться в Гаазі, Нідерланди.

Майже за 20 років Суд розглянув 30 справ і засудив дев'ятьох осіб. Є певні досягнення. Суд не має поліції, тому покладається на співпрацю держав-членів для захоплення підозрюваних і передачі їх. Але це аж ніяк не гарантовано, як це стало до болю очевидним, коли экс-президент Судану Омар аль-Башир безкарно бродив по Африці та інших місцях, перебуваючи під обвинуваченням Суду проти звинувачень у геноциді та злочинах проти людства. У серпні 2021 року новий уряд Судану запропонував передати його під варту Суду, але він все ще перебуває в суданській в'язниці [23].

Деякі країни, які ратифікували Римський Статут та долучились до МКС, згодом, виступили проти нього. У 2017 році Бурунді стала першою країною, яка вийшла, звинувативши МКС у західному імперіалізмі, коли Суд намагався розслідувати звірства у Бурунді. У 2018 році президент Філіппін Родріго Дутерте заявив, що виведе свою країну з МКС після того, як прокуратура почала розслідування його кривавої війни з наркотиками. 4 лютого 2021 року судді визнали винним Домініка Онгвена, члена «божого армії опору», групи

повстанців, яка призивала дітей-солдат і тероризувала північну Уганду протягом двох десятиліть. 6 травня 2021 року його засудили до 25 років позбавлення волі. Але засудження рідкісні. Усі засуджені досі були африканцями, хоча «попереднє обстеження» були розпочати для вивчення звірств в Афганістані, Колумбії, Грузії, Іраку, М'янмі та Україні, а також на палестинських територіях [70].

Багатьом особливо не подобається наполягання суду на тому, що колишні та нинішні глави держав і урядів не повинні мати імунітет від судового переслідування (ст. 27 РС МКС) – це є найпомітніша риса МКС. Багато країн ніколи не визнавали повноваження Суду: деякі стверджують, що це порушує їхні суверенні права [39].

Не зважаючи на це, подія, яка привернула увагу всього світового суспільства, відбулась 17 березня 2023 року. Міжнародним кримінальним судом було видано ордер на арешт, президента росії Володимира Путіна [16]. Це перші кроки відповіді світового суспільства, через міжнародне правосуддя, на події які відбувались і ще мають місце на території України [71]. Ордер виданий на затримання Путіна майже напевно негайно призведе до арешту. Коли сталася подія визнання Судом анексії росією Криму (14 листопада 2016 року) Путіним було видано наказ про вихід росії з – під юрисдикції МКС. Не зважаючи на це, ордер викликав як загострення так і високе напруження у відносинах міжнародної спільноти та росії. Глави держав не повинні вважатися не підсудними, коли йдеться мова про злочини проти людяності, й рішення яке виніс Суд є прямим підтвердженням цього факту. [46].

2.3. Просування та інтеграція держав в питанні ратифікації Римського Статуту та комплементарність у міжнародному кримінальному праві.

Право - це той базовий елемент, на якому будуються абсолютно всі світові держави. Ця теза була висунута філософами сучасної епохи. Вони вважали, що держава є не політичною, а суто правовою структурою. Отже, інститути права – це ті відносини, без яких просто неможливо побудувати державний устрій. Реалізація цих інститутів здійснюється шляхом створення певного режиму - права, що дає здатність виділити важливі однорідні аспекти. Подібні особливості закону існують у кожній країні [2]. Їх поява безпосередньо залежить від багатьох факторів: територіального розташування, менталітету людей, культурних традицій і т. д. [27].

Вчені систематизували загальні та різноманітні аспекти права кожної держави світу. Воно призвело до об'єднання найбільш схожих правових систем у цілі родини. Слід зазначити, що правові сім'ї засновані на виділенні та порівнянні правових систем різних держав. У кожній такій системі вчені виділили найбільш схожі та відмінні точки, що допомогло здійснити загальну диференціацію. Правовою системою прийнято називати три-елементну структуру, що складається із системи права, правової культури та правової реалізації [27]. У свою чергу, кожен з цих елементів підрозділяється ще на кілька компонентів, наприклад:

1. Система права складається з галузі, підгалузі, інституту та норми.
2. Правова культура складається з правової ідеї, дії, інститутів, тощо. Основним регулюючим аспектом правової культури є правова свідомість населення, яка проявляється у рівні законослухняності та визнання верховенства права.
3. Правова реалізація: використання, дотримання, виконання.

Правові підстави для сім'ї будь-якого типу, незалежно від територіальних рамок, є завжди. Вони формуються з тих джерел, які вплинули на розвиток правової сім'ї в цілому. Романо-германська правова сім'я є

системою всієї континентальної Європи. Її джерелом є рецепція римського приватного права. В країнах романо-германської правової сім'ї нормативний акт визначається як основне джерело права. Усі галузі права поділяються на дві групи публічне і приватне право. Це дає змогу точніше та ефективніше регулювати публічно-правові відносини. Переважна більшість країн цієї системи мають писані Конституції [57].

У романо-германській правовій сім'ї існує ряд «відгалужень», які сформувалися з урахуванням відмінностей історичного процесу в різних частинах континентальної Європи. Так, у романо-германській правовій сім'ї вчені виділяють підсистеми або групи.

Підгрупи романо-германської родини:

1. Романська-правова група, до якої входять правові системи таких держав: Бельгія, Франція, Іспанія та Румунія, колишні колонії Франції.
2. До групи німецького права належать: Греція, Монако, Україна, Чехія та Швейцарія
3. Scandinavian Legal Group представлена такими країнами, як: Данія, Норвегія, Швеція та Ісландія. [58]

Розглянемо шляхи ратифікації Римського Статуту на національному рівні, на прикладі держав романо-германської родини, таких як Франція, Бельгія, Люксембург, Іспанія та Україна.

Франція Рішення 98-408 DC від 22 січня 1999 р. (Договір про Статут Міжнародного кримінального суду) [Décision 98-408 DC du 22 janvier 1999 (Traité portant statut de la Cour pénale internationale)]. Президент Франції разом з прем'єр-міністром спільно звернулися до Конституційної ради Франції з проханням вирішити, чи вимагає ратифікація Римського Статуту перегляду Конституції. Відповідно до ст. 54 французької Конституції, якщо Рада оголошує, що положення міжнародної угоди суперечить Конституції, ратифікація або затвердження угоди може бути дозволено лише після внесення змін до Конституції [59]. Конституційна рада Франції розглянула звернення глави держави стосовно ратифікації РС МКС і дійшла висновку, що

ратифікація Статуту вимагає перегляду Конституції. Згодом до Конституції були внесені зміни шляхом додавання нової статті - «Республіка може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, як це передбачено в договорі, підписаному 18 липня 1998 року». Франція ратифікувала Римський Статут 9 червня 2000 року. (Див. додаток таблиця)

Бельгія. Висновок Державної ради Бельгії від 21 квітня 1999 року щодо законодавчої пропозиції про затвердження Римського Статуту Міжнародного кримінального суду [Avis du Conseil d'Etat du 21 avril 1999 sur un projet de loi "portant assentiment au Statut de Rome de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998"]. За винятком деяких особливих випадків, закон Бельгії зобов'язує міністрів запитувати висновок Державної ради щодо всіх законодавчих пропозицій. Однак висновки, надані Радою, не є обов'язковими за законом. Висновок щодо законопроекту про затвердження Статуту МКС надано на запит Міністра закордонних справ. Пропозиція, яка розглядалася, містила положення про те, що «Римський Статут Міжнародного кримінального суду, ухвалений у Римі 17 липня 1998 року, має повну силу» [Le Statut de Rome de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998, sortira son plein et entier effet] [62]. У своєму висновку Державна рада розглянула кілька конституційних питань, порушених ратифікацією Статуту МКС і дійшла висновку, що Римський Статут не узгоджується з рядом конституційних положень. Щоб уникнути внесення змін до кількох розрізнених положень, які ускладнюють розуміння Конституції, було запропоновано додати нове положення: «Держава дотримується Статуту Міжнародного кримінального суду, прийнятого в Римі 17 липня 1998 року». Уряд Бельгії вирішив ратифікувати Статут до внесення змін до Конституції. Вона вважала, що оскільки для набуття чинності Статуту потрібна ратифікація 60 державами, вона мала час ввести необхідні конституційні та законодавчі зміни, якщо це необхідно, і що, у будь-якому випадку, якби Бельгія ратифікувала Статут, його положення мали б пряму дію у чинному національному законодавстві та матиме перевагу над будь-якими

протилежними правовими положеннями, включаючи конституційні положення (Rapport fait au nom de la Commission des relationships extérieures et de la défense, Exposé introductif du Vice-premier Ministre et Ministre des Affaires étrangères, Doc. Parl. 2 -329/2 (1999/2000), стор. 1-5). Закон про затвердження Римського Статуту Міжнародного кримінального суду, прийнятий у Римі 17 липня 1998 р. [Loi portant assentiment au Statut de Rim de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998] Бельгія ратифікувала Статут МКС 28 червня 2000 р. (Див. додаток таблиця)

Люксембург. Висновок Державної ради щодо проекту закону про затвердження Римського статуту про Міжнародний кримінальний суд [Avis du Conseil d'Etat portant sur un projet de loi portant approbation du Statut de Rome de la Cour pénale internationale], fait à Rome le 17 juillet 1998], 4 травня 1999, No 44.088 Doc. parl. 4502. Висновок щодо законопроекту щодо затвердження Римського Статуту було надано на звернення Прем'єр-міністра Люксембургу. Висновок Державної ради вимагається законом щодо всіх законодавчих пропозицій (за винятком термінових питань), але не є обов'язковим. Проект закону, що розглядався, був розроблений Міністерством закордонних справ Люксембургу і містив одне положення: «Римський Статут Міжнародного кримінального суду, укладений у Римі 17 липня 1998 року, схвалюється» [Est approuvé le Statut de Rome de la Cour Pénale Internationale, fait à Rome, le 17 juillet 1998]. У своєму висновку Державна рада розглянула декілька конституційних питань, які виникли під час ратифікації Статуту, і дійшла висновку, що деякі його положення суперечать Конституції. Статут міг бути ратифікований лише після конституційного перегляду. Конституція Люксембургу була переглянута Законом від 8 серпня 2000 року, щодо якого Державна рада дала позитивний висновок 21 березня 2000 року. Нове положення, яке передбачає, що «положення Конституції не перешкоджають затвердженню Статуту Міжнародного кримінального суду, укладеного в Римі 17 липня 1998 року, і виконання зобов'язань, що випливають із Статуту відповідно до умов, передбачених у ньому», було додано. Закон про

затвердження Римського Статуту було прийнято 14 серпня 2000 року (Loi du 14 août 2000 portant approbation du Statut de Rome de la Cour pénale internationale, fait à Rome, le 17 juillet 1998, Mémorial (Journal officiel du Grand-Duché de Luxembourg) Римський Статут був ратифікований 8 вересня 2000 року. (Див. додаток таблиця)[67].

Іспанія. Висновок Державної ради від 22 серпня 1999 року (щодо Римського статуту) [Dictamen del Consejo de Estado de 22 de Agosto de 1999 (sobre el Estatuto de Roma)], № 1.37499/99/ММ. Висновок надала постійна комісія Держради (висновки Державної ради не є обов'язковими). Згідно зі статтею 95 Конституції Іспанії (Стаття 95 1. Укладання міжнародного договору, що містить положення, що суперечать Конституції, вимагає попереднього перегляду Конституції. 2. Уряд або будь-яка з Палат можуть звернутися до Конституційного Суду для того, щоб отримати від нього висновок про те, чи є така суперечність), Конституція має бути переглянута перед укладенням будь-якого договору, який містить положення, що суперечать їй. Державна рада вважала, що Конституція не є перешкодою для ратифікації Римського Статуту, але що Генеральні кортеси (Конгрес) повинні дозволити ратифікацію шляхом прийняття органічного закону. Органічний закон про ратифікацію Римського Статуту було прийнято 4 жовтня 2000 року (Ley orgánica 6/2000 del 4 de octubre, por la que se autoriza la ratificación por España del Estatuto de la Corte Penal Internacional). Іспанія ратифікувала Статут 24 жовтня 2000 року. (Див. додаток таблиця) [73].

Україна. Римський Статут було підписано Україною 20 січня 2000 року. Висновок Конституційного Суду щодо відповідності Статуту Конституції України, Справа N 1-35/2001, 11.07.2001 р. [3]. Звернення щодо перевірки конституційності Римського статуту було подано Президентом України відповідно до статті 151, Конституції країни. Президент стверджував (Президент України Леоніда Кучми, 1994 – 2005 роки), що деякі положення Римського Статуту не відповідають Конституції України, зокрема положення щодо принципу комплементарності, нерелевантність службових повноважень,

передача громадян України до Суду та виконання вироків у третіх державах. Натомість Міністерство закордонних справ стверджувало, що Статут не суперечить Конституції. (Див. додаток таблиця)

У червні 2019 року, зміни які були внесені до ст.124 (розділ VIII, Правосуддя) Конституції, набули чинності. Статтю було доповнено ч. 6, в якій зазначено: "Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським Статутом Міжнародного кримінального суду" [9].

Україна внесла поправки до Конституції у результаті прийняття рішення Конституційним судом України, задля можливості ратифікувати Римський Статут МКС. Конституційний суд дійшов висновку, що МКС має можливість виконувати свої повноваження та здійснювати обов'язки в будь-якій країні-учасниці і він має компетенцію на неупереджене розслідування або кримінальне переслідування, якщо цього не виконує держава з причини небажання або неспроможності.

Конституцією України була не передбачена додаткова юрисдикція до національної системи України - зазначав Конституційний Суд. Тому, відповідно до Розділу IX Конституції України, для ратифікації Римського Статуту, до Конституції потребувалось внесення змін. Як було зазначено вище, Верховною Радою було прийнято законопроект 2 червня 2016 року та внесена поправка яка вступила в силу 30 червня 2019 року [34]. Це положення не несло значних змін, але через нього Україна отримала можливість визнати Римський Статут. До цього способу вже вдавались держави такі як Бельгія, Кот-д'Івуар, Франція.

Кот-д'Івуар у 1998 році підписав Римський Статут, але не мав можливості ратифікувати. Конституційний Суд Кот-д'Івуара у 2003 році зазначив, що проблеми комплементарності (Комплементарність - 1. стан або система, яка включає додаткові компоненти 2. (фізика) принцип, згідно з яким повний опис явища в мікрофізиці вимагає використання двох різних теорій, які доповнюють одна одну) юрисдикції МКС складається з порушення

державного суверенітету через необхідність надати повноваження МКС вирішувати прийнятна справа чи ні, та мати можливість розглядати справи прийнятними та вивчати і досліджувати їх раніше національних судів. Але не зважаючи на це Кот-д'Івуар 18 квітня 2003 року, подав дві Заяви стосовно визнання юрисдикції МКС, як і Україна. І вже в 2012 році Національною асамблеєю було ухвалено два закони, що надали можливість і повноваження голові держави ратифікувати Римський Статут МКС, через внесення змін до Конституції. 15 лютого 2012 року Кот-д'Івуар надіслав документ до ООН, задля збереження, відповідно Статуту. По аналогії поступила і Франція прийняв поправки до Конституції, які прибирали всі вище розглянуті проблеми [23].

Аргумент про те, що комплементарність у розумінні науки не має місця в міжнародному кримінальному праві - є не зовсім правильним, оскільки міжнародне та національне переслідування не виключають одне одного. Після того, як національний суд розпочав кримінальне переслідування, міжнародний Суд не може одночасно розпочати кримінальне переслідування [51]. Таким чином, здійснення юрисдикції одним є взаємовиключним від здійснення юрисдикції іншим. Подібним чином стверджувалося, що міжнародні суди та національні суди, на відміну від міжнародного або національного судового переслідування міжнародних злочинів, не повинні взаємовиключати один одного, і тому концепція взаємної винятковості, тобто взаємодоповнюваності в розумінні науки, є незастосовною [55].

Національні суди та міжнародні суди не повинні взаємовиключати один одного, перш ніж можна буде продемонструвати принцип комплементарності. Саме їх відповідне судове переслідування міжнародних злочинів здатне забезпечити взаємодоповнення. Але чи можливо відокремити обвинувачення від суду, де відбувається обвинувачення, що незмінно призводить до питання про те, чи можна відокремити суб'єкт від його поведінки? Так, можливо. Насправді принцип комплементарності, закріплений у Римському Статуті, визнає цю відмінність. Метою комплементарності Статуту є те, що

Міжнародний кримінальний суд повинен слугувати судом останньої інстанції, а не судом першої інстанції, що незмінно означає, що Суд може бути визнаним зайвим, якщо в країні здійснюється судове переслідування всіх міжнародних злочинів, які підпадають під юрисдикцію суду [59].

Якщо Міжнародний кримінальний суд є зайвим, тому що суд не має жодної справи для переслідування, чи позбавляє це його статусу суду? Ні, це не так. Подібним чином наука, здається, також розрізнила природу тіла та його поведінку, визнаючи дистанційний взаємозв'язок між «властивостями мікросистеми, такими як положення та імпульс, а не їхньою природою та природними видами».

Що стосується питання ворожнечі між національними судами та міжнародними судами, то принцип комплементарності не перестає бути тим, чим він є, точно описовим і логічно-послідовним через наявність протистояння [62]. Протистояння не обов'язково повинно бути присутнім, і розподіл повноважень може бути прийнятий, як показано в принципі доповнюваності Нюрнберзької хартії.

Протистояння може бути лише тоді, коли держава відмовляється від свого суверенного права здійснювати кримінальну юрисдикцію. Може здатися парадоксальним, що дві організації (національні та міжнародні суди), які працюють заради спільної мети усунути прогалину безкарності, іноді можуть ставати супротивниками. Проте претензія міжнародного кримінального права як науки полягає в тому, щоб за допомогою своїх інструментів опису прийти до згоди з такими нюансами, які можуть бути виявлені в будь-якому центральному для нього явищі. (Звичайно, можна поставити під сумнів, чи зацікавлені держави (чи радше лідери, які керують розумом держав) у ліквідації прогалин безкарності за допомогою міжнародних судів та трибуналів; однак це не входить до сфери дослідження).

З вище викладеного можливо стверджувати, що комплементарність, як її розуміють у науці, є ідентичною комплементарності в міжнародному

кримінальному праві та демонструє такі ознаки, як зазначає Alexandre Skander Galand:

- дефіцит будь-якої з комплементарних сутностей;
- потреба в досконалості, яка вимагає завершення;
- час від часу напруга в процесі приведення про комплектність;
- наявність принципу взаємовиключності» [77].

Тому у преамбулі Римського Статуту акцентується увага на том, що МКС «доповнює національні системи кримінального правосуддя» (аб.10, РС)

Підсумовуючи шляхи ратифікації Римського статуту державами романо-германської родини. Треба зазначити, що всі країни стикнулися зі змінами в національній системі правосуддя, які треба було внести до Конституції держав або підписанням відповідного закону. Зокрема при ратифікації викликала питання ст.27 РС МКС «Неприпустимість посилення на посадове становище» [73]. Але всі держави, наведені як приклад, знайшли шлях для подолання цього бар'єру задля ратифікації та приєднання до Римського Статуту Міжнародного Кримінального Суду та здійснення неупередженого, справедливого Суду, для покарання злочинів які визнані найтяжчими у світі.

Римський Статут є наслідком численних спроб створення наднаціонального міжнародного суду, за участю як урядових установ так і неурядових організацій. Так, громадянському суспільству приписують деякі із найважливіших аспектів Статуту, такі як його сильні положення щодо гендерних злочинів і незалежність прокурора. Із зростаючою кількістю ситуацій і гучних справ, що входять до юрисдикції Суду і оскільки Суд стикається з безпрецедентними політичними та матеріально-технічними проблемами, роль держав-учасниць стає як ніколи важливою.

Простіше кажучи, МКС був розроблений для функціонування та досягнення успіху лише за умови добросовісної та сумлінної роботи держав-учасниць, з цілеспрямованою підтримкою та співпрацею.

В Асамблеї держав-учасниць і в їхніх власних юрисдикціях є численні можливості для країн посилити ефективність Суду та забезпечити результативність системи Римського Статуту, а також здійснювати нагляд, поважаючи при цьому судову та слідчу незалежність. Держави-учасниці також зобов'язані надавати Суду необхідні ресурси, забезпечувати співпрацю та приймати зміни до національного законодавства щодо злочинів за Римським Статутом та процедур МКС.

РОЗДІЛ 3. ВИДИ ЮРИСДИКЦІЇ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РАТИФІКАЦІЇ РИМСЬКОГО СТАТУТУ УКРАЇНОЮ

3.1. Межі повноваження та види юрисдикції Міжнародного кримінального суду надані Римським Статутом.

Концепція універсальної юрисдикції.

Історія міжнародного кримінального правосуддя сповнена невизначеностей. Одним із найбільш неоднозначних питань є юрисдикційна основа міжнародних кримінальних трибуналів і судів. Дійсно, від Нюрнберга до Гааги й Аруші, Руанда (міжнародні) кримінальні юрисдикції були створені без прямої згоди держав із первинною територіальною та національною юрисдикцією [44]. В основі судового переслідування правопорушників, якими вчинені міжнародні злочини зазначені у Статуті МКС, найважливішим правовим питанням - є юрисдикція. Для встановлення судової та кримінальної влади над правопорушниками МКС повинен, насамперед, встановити юрисдикцію, особливо якщо вони не є громадянами країн - учасниць Римського Статуту і злочин не скоєно на території країни - учасниці Статуту. Питання юрисдикції може діяти для розмежування допустимих правових реакцій відповідних урядів або міжнародного співтовариства на міжнародні злочини [1].

Відповідно до ст. 5 РС МКС «Злочини, що підпадають під юрисдикцію Суду ч.1. Юрисдикція Суду обмежується найбільш тяжкими злочинами, які викликають занепокоєння всього міжнародного співтовариства. Відповідно до цього Статуту Суд має юрисдикцію стосовно таких злочинів:

- a) злочин геноциду;
- b) злочини проти людяності;
- c) воєнні злочини;
- d) злочин агресії» - ці злочини підпадають під предметну юрисдикцію Міжнародного Кримінального суду, тому що МКС як організація, була

створена для однієї цілі «покласти край безкарності осіб, які вчинили» «найтяжчі злочини» [39]. Зокрема, при визначенні того, чи порушувати кримінальне провадження в МКС, держава-учасниця, Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй, Прокурор і МКС повинні переконатися, що МКС має юрисдикцію для розгляду такої ситуації, будь то у формі:

- тимчасової (*rationes temporis*) юрисдикції;
- персональної (*ratione personae*) юрисдикції;
- територіальної (*ratione loci*) юрисдикції;
- визнання юрисдикції недержавою-учасницею (*ad hoc* юрисдикція);
- предметна (*ratione materiae*) юрисдикція [64].

Це обмеження юрисдикції виглядає парадоксальним у світлі заяви (справа Тадіча) проміжної апеляції щодо юрисдикції - за три роки до ухвалення Римського Статуту – що ця категорія злочинів «дійсно є злочинами, які є універсальними за своєю природою [...], що виходить за межі інтересів будь-якої однієї держави» [60]. Однак сказати, що МКС здійснює юрисдикцію лише на території та над громадянами своїх держав-учасниць, є помилковим, як це зробили розробники Римського Статуту, оскільки деякі назвали це «подарунком» Раді Безпеки (РБ) Організації Об'єднаних Націй (ООН). Дійсно, ст.13(b) Римського Статуту передбачає, що передумови ст.12(2) - територіальність або активне громадянство - не застосовуються, якщо «ситуація, в якій, як видається, було вчинено один або більше таких злочинів передається Прокурору Радою Безпеки, яка діє відповідно до глави VII Статуту Організації Об'єднаних Націй» [63].

На додаток до передачі до Ради Безпеки, ч. 3 ст. 12 Римського Статуту передбачає, що держава, яка не є учасником Статуту, «може, заявою, поданою до Секретаря, визнати здійснення юрисдикції Суду». Таким чином, РБ може не тільки скористатися перевагами існування МКС, але й такі держави, як Кот-д'Івуар, Палестина та Україна, які це зробили на практиці, видавши декларацію про прийняття юрисдикції МКС відповідно до статті 12 (3), використали цю прерогативу [38].

Незважаючи на те, що багато хто вважав, що стаття 13 (b) стане мертвою буквою, РБ у резолюціях 1593 (2005) і 1970 (2011) передала ситуації в Дарфурі, Судан та Лівії на розгляд МКС [72] [68]. З причин, які нерозривно пов'язані з тим фактом, що вони стосуються держав, які не є учасниками Римського Статуту, передачі Дарфуру та Лівії привернули значну увагу. Дійсно, ані Судан, ані Лівія не є державами-учасниками Римського Статуту; таким чином, вони не дали згоди на впровадження положень Статуту у своє внутрішнє законодавство, а також не дали згоди на те, щоб МКС судив їх громадян за діяння, вчинені на їхній території.

Але, Нюрнберзьке рішення встановило зовсім нові відносини між особою, державою та міжнародним співтовариством. Вироком Нюрнберзького трибуналу було засуджено 12 головних воєнних злочинців (Герінг Г., Кальтенбруннер Е., Борман М.(заочно), Ріббентроп Й., та ін.) до смерті, через повішення. Вирок було виконано 16 жовтня 1946 року. Деяка частина воєнних злочинців були засудженні до різних термінів ув'язнення, від 10 років до довічного ув'язнення. З часом були проведенні «малі Нюрнберзькі трибунали». На судових процесах перед правосуддям постали виконавці злочинних наказів та жахливих директив «поводирів Третього рейху». Судові процеси проходили у різних країнах, у Польщі, Чехословаччині, Австрії та інших, а не тільки у Німеччині. Загалом було засуджено на судових процесах 58 395 особи [75].

Наступні риси виділяються з картини, створеною Нюрнберзьким трибуналом:

- (1) за злочини військові і проти людяності, геноцид та агресію - особи несуть негайну та невідворотну відповідальність за міжнародним правом;
- (2) незалежно від того чи діяли вони як службові особи - несуть кримінальну відповідальність;
- (3) не звертая уваги на внутрішнє – національне право, якщо воно мовчить потаруя або не карає таку поведінку – такі особи не можуть бути звільнені від відповідальності згідно з міжнародним правом;

(4) міжнародна кримінальна відповідальність створює потенціал для судового переслідування з боку міжнародної кримінальної юрисдикції та національної кримінальної юрисдикції через здійснення, серед іншого, універсальної юрисдикції [28].

Як зазначав Брумхолл, після закінчення Нюрнберзького процесу: «ці принципи поступово стануть нерозривно пов'язаними з основою міжнародного правопорядку після Другої світової війни». Але, період «холодної війни» слугував приводом для зупинки розвитку принципів, проголошених у Нюрнберзі. Тим не менш, глухий кут в який потрапили міжнародні судові установи, не зміг завадити національним судам виконувати свій обов'язок, через те що в першу чергу право існує в наслідок принципу загальності [29]. Так, судовий процес над Адольфом Ейхманом у 1961 році відродив ідею про те, що геноцид, злочини проти людяності та військові злочини не залишаються безкарними та не мають терміну давності. Юридичні прецеденти створені в наслідок судових процесів над злочинцями в після воєнний час, мали велике значення. До моменту падіння Берлінської стіни (1989-1990 років) уявлення про те, що виконавці міжнародних злочинів були *hostis humani generis* (ворог роду людського) і, отже, підлягають універсальній юрисдикції, було добре встановлено [43].

Надзвичайно важливим та спірним питанням залишається питання стосовно юрисдикції МКС, над країнами які не ратифікували договір, тобто Римський Статут. Здійснення МКС своєї юрисдикції над державами які не є сторонами договору, може ґрунтуватись лише на двох підставах (відповідно до ст. 13 (b) РС:

1. На універсальній юрисдикції.
2. На потужності РБ ООН, відповідно до глави VII статуту ООН [49].

На думку Шеріф Бассіуні: «Право [Ради Безпеки] передавати «ситуації» до Міжнародного кримінального суду, незалежно від місця скоєння злочину та національності злочинця чи жертви, [ґрунтується] на теорії універсальної юрисдикції». Але, Медлін Морріс зазначила «юрисдикцію трибуналів

правильніше розглядати як таку, що випливає з повноважень Ради Безпеки вжити таких заходів, які необхідні для відновлення або підтримки міжнародного миру та безпеки» [77].

На основі ст. 27(2) РС, яка є показовою нормою міжнародного звичаєвого права, відбувається базування «концепції універсальної юрисдикції». Таке припущення ґрунтується на тому факті, що Суд у справі про Ордер на арешт заявив, що «чинний або колишній міністр закордонних справ може бути підданий кримінальному провадженню в певних міжнародних кримінальних судах, де вони мають юрисдикцію» [78]. МКС і ст. 27(2) РС були наведені «Міжнародним судом» як приклади цього конкретного винятку із загального правила про імунітет. Спираючись на приклади Нюрнберга, Токіо, ІСТУ, ІСТР можливо стверджувати, що звичаєве міжнародне право передбачає, що імунітет державних посадових осіб не може використовуватися для протидії судовому переслідуванню в суді міжнародного характеру, такому як МКС. Однак це не є найсильнішою версією «концепції універсальної юрисдикції» [29].

У своєму Рішенні щодо ордера на арешт Аль-Башира від 2008 року Палата визнала, що посада Аль-Башира - глави Судану, держави яка не є учасником Римського Статуту - не впливає на рішення Суду.

Першою причиною, підтвердженою Судом для відхилення актуальності імунітету Аль-Башира, було те, що «відповідно до преамбули Римського Статуту, однією з основних цілей Статуту є покласти край безкарності осіб, які вчинили найтяжчі злочини, що викликають занепокоєння міжнародного співтовариства в цілому, яке «не повинно залишитися безкарним»».

Друга запропонована причина полягала в тому, що ст. 27 РС чітко зазначала, що імунітет не має значення перед МКС.

Третя причина полягала в тому, що до інших джерел права можна вдатися лише за наявності прогалів в Римському Статуті, Елементах злочинів і Правилах. Таким чином, вказуючи на те, що міжнародне звичаєве право,

особливо міжнародне право про імунітет, не має значення, оскільки ст.27 Статуту вирішує це питання.

Нарешті, палата уточнила, що, передавши ситуацію в Дарфурі до МКС, Рада Безпеки визнала, що «розслідування зазначеної ситуації, а також будь-яке судове переслідування, яке випливає з цього, відбуватиметься відповідно до законодавчої бази, передбаченої у Римському Статуті, Елементах злочинів і Правилах у цілому». Дійсно, міркування МКС про звільнення від імунітету Аль-Башира переважно спиралися на текст Статуту, який, очевидно, зобов'язував усіх глав держав міжнародної спільнота до відповідальності. Той факт, що ст. 27 РС закріплена в договорі, який відповідно до основ права міжнародних договорів не створює зобов'язань для держав, які не є сторонами, навіть не виникав. У розділі 2, справи, - було показано, що ця позиція є втіленням надмірної договірної універсальної юрисдикції, яка не може знайти міцного правового підґрунтя в сучасному міжнародному праві [74].

3.2.Теоретичні та практичні аспекти методу та видів приєднання України до Римського Статуту.

Сучасний етап розвитку міжнародного права характеризується все більш активним глобальним правовим регулюванням відносин, які були предметом внутрішньодержавного правового впливу. Разом з тим, в умовах процесу глобалізації великого значення набувають питання міжнародної безпеки та співробітництва й розробки міжнародних і національних стратегій у сфері кримінальної юстиції та імплементації міжнародних стандартів у сфері прав та захисту людини, суспільства та світу. У цих умовах виникає необхідність комплексного аналізу проблем, пов'язаних із імплементацією міжнародно-правових норм у національне кримінальне право, співвідношенням і взаємодією міжнародно-правових актів, законодавства держав у сфері покарання за найтяжчі злочини у світі. Імплементація міжнародно-правових норм у внутрішньодержавне право є основною формою імплементації та виконання міжнародних зобов'язань держав [5].

В англійській мові імплементація міжнародного права («implementation, execution, practice realization») - це фактичне виконання міжнародних зобов'язань на внутрішньодержавному рівні та включення міжнародно-правових норм у національну правову систему. Імплементація міжнародних стандартів передбачає їх відображення в національному законодавстві та реальну реалізацію.

Відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України» у ст. 8 зазначається «Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися шляхом підписання, ратифікації, затвердження, прийняття договору, приєднання до договору. Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися й іншим шляхом, про який домовилися сторони» [11].

Механізми імплементації, які використовуються для введення угод у дію, є такими ж важливими для досягнення цілей держав-членів, як і суттєві зобов'язання, для яких вони були створені. Існує декілька методів (способів) імплементації норм Римського Статуту в національне законодавство: інкорпорація: рецепція (повне прийняття), трансформація (перетворення), та відсилання (колізія).

Отже, імплементація означає адаптацію міжнародно-правової норми до національного законодавства в рамках виконання міжнародного договору з урахуванням особливостей національної правової системи. Реалізація може бути прямою або непрямою [14]. У разі прямої імплементації норми міжнародного права набувають чинності через акт ратифікації. У цьому випадку стандарти світового права копіюються в національну правову систему. Така форма реалізації, заснована на дослівному відтворенні міжнародно-правової норми в національному акті, називається інкорпорацією. Як зазначає Г. Юлдашева, термін «імплементація» міцно вкоренився в міжнародно-правовій практиці [63]. Його можна знайти в багатьох прийнятих документах ГА ООН, органах ООН, численних резолюціях Генеральної Асамблеї ООН та її органів, рішеннях інших міжнародних організацій,

прийнятих у зв'язку з обговоренням виконання міжнародних договорів у міжнародно-правовій сфері. Якщо національне законодавство містить більш просунуті правоохоронні позиції, ніж міжнародні норми, вони повинні залишити свої національні стандарти із застереженнями. Припустимо, національне законодавство поступається у вдосконаленні прийнятих міжнародних норм. У такому випадку воно повинно змінювати та вдосконалювати ці норми, підвищувати національний стандарт свобод, захищати права людини і громадянина. Сьогодні імплементація міжнародно-правових норм у національне законодавство в Україні набуває сталого та системного характеру [68]. У результаті цього явища законодавчі відомства та підзаконні акти повністю переглядаються для приведення у відповідність із вимогами загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права. Слід зазначити, що Україні вдалося імплементувати міжнародні норми в національну правову систему і у результаті ратифікації Україною основних міжнародних конвенцій з прав людини практично всі їхні принципи та стандарти були інкорпоровані у національне законодавство. Проте, як показує практика, щоб міжнародні стандарти діяли ґрунтовно та ефективно, необхідно створити відповідний механізм реалізації цих норм.

У ряді держав відстоюється верховенство міжнародного права над національним правом. Законодавством України закріплено примат міжнародного права. Зокрема, у Декларації про державний суверенітет України статтею X зазначено, що «Українська РСР визнає ... пріоритет загальноновизнаних норм міжнародного права перед нормами внутрішньодержавного права» [6]. Коли держава стає учасником міжнародного договору, держава зобов'язана поважати договір, як питання виконання принципу міжнародного права, і може нести відповідальність, якщо цього не робить. Держава може висловити свою згоду на обов'язковість для неї договору шляхом ратифікації, підписання або обміну документами, що становлять договір, як зазначено у ВК «Про право міжнародних договорів» (1969р.). Процедура ратифікації на національному рівні відбувається

відповідно Закону України «Про міжнародні договори України». У ч.1, ст.9 «Ратифікація міжнародних договорів України» зазначено, «Ратифікація міжнародних договорів України здійснюється шляхом прийняття закону про ратифікацію, невід'ємною частиною якого є текст міжнародного договору. На підставі підписаного та офіційно оприлюдненого Президентом України закону Голова Верховної Ради України підписує ратифікаційну грамоту, яка засвідчується підписом Міністра закордонних справ України, якщо договором передбачено обмін такими грамотами» [7]. Згідно з міжнародним договірним правом, саме фактичне підписання ратифікаційної грамоти породжує юридичне зобов'язання за договором. При реалізації договору законодавчим шляхом можуть застосовуватися два способи:

- інкорпорація, коли приймається національний закон, відповідно до якого договір інкорпорується для застосування як національне право,
- трансформація, коли зміст договору трансформується в один або декілька національних законів відповідно до правової традиції України.

Немає загального зобов'язання щодо включення договору в національне законодавство, якщо це прямо не передбачено в самому договорі. Зміст договору цілком може дотримуватись на практиці, навіть якщо він не був інкорпорований. Незалежно від використовуваного механізму, це стосується лише того, як реалізується договір і на якому рівні національного законодавства договір має застосовуватися як предмет внутрішнього права. Це не впливає на зобов'язання держави згідно з міжнародним правом поважати та дотримуватися змісту договору. З цієї причини дуже важливо, щоб Україна, приєднуючись до договору, перевіряла своє національне законодавство, щоб уникнути будь-яких конфліктів з договором, і щоб зміни до існуючих законів або нове законодавство вводилися одночасно з набуттям договором чинності.

У більшості випадків держава пов'язана зобов'язаннями за договором, за умови, що договір не передбачає нічого іншого, підписання договору також має певні юридичні наслідки [42]. Як зазначено у ВК (1969 р.), країна яка підписує договір підлягаючий ратифікації, зобов'язана утримуватися від дій,

які «порушили б об'єкт і мету договору». Можна сказати, що держава, яка підписала договір, буде лояльною до договору, навіть якщо вона не зв'язана його змістом, доки договір не буде ратифіковано. Якщо суперечність між національним законодавством і договірним зобов'язанням очевидна, національні суди можуть вирішити застосувати національне законодавство, незважаючи на те, що вони знають, що це може означати, що зобов'язання держави дотримуватися договору порушується. У такому випадку законодавець повинен відреагувати та вирішити проблему, щоб уникнути подібних проблем у майбутньому [54].

Але є інше рішення, яке застосовують суди у Швеції: принцип узгодженості між тлумаченням закону. Він базується на припущенні, що Уряд (і парламент, якщо він схвалив ратифікацію), під час ратифікації договору мав намір, щоб зміст договору застосовувався сумлінно. Щоб уникнути конфлікту, суди можуть застосовувати цей принцип, тобто відповідне національне законодавство отримує таке тлумачення, «якщо закон дозволяє то це відповідає змісту договору». Використовуючи цей метод, можна уникнути конфлікту між договірними зобов'язаннями та національним законодавством. Лише якщо існує явний конфлікт між національним законодавством і договірними зобов'язаннями, проблема залишається, і існує ризик порушення державою договірних зобов'язань. Колізії між національним законодавством і міжнародним правом, іноді трапляються. Такі конфлікти змушують національне законодавство змінюватись в низці різних сфер [81].

3.3. Механізм дії та особливості реалізації імплементації Римського Статуту Україною

Римський Статут є хорошим прикладом договору, який вимагає відповідність законодавства на національному рівні. Це особливо актуально, оскільки юрисдикція Суду ґрунтується на принципі комплементарності, тобто Суд є Судом останньої інстанції. Відповідно до Статуту, всі держави-учасники повинні забезпечити, щоб особи, підозрювані у військових злочинах, злочинах проти людства та геноциді, могли бути притягнуті до відповідальності та передані до суду в національних судах. Отже, держави повинні передбачити це у своєму законодавстві. Якщо злочин було вчинено в іншій державі, у будь-якому випадку існує юридичне зобов'язання видати для суду в державі, де особа може бути притягнута до суду відповідно до принципу «*aut dedere aut iudicare*» (або видай або суди) [55].

Дискутуючи про процес імплементації у міжнародному праві в цілому, автор Мортен Бергсмо, зазначав, що одним із важелів в імплементація є визначення міжнародних злочинів. Такий процес імпорту основних злочинів близький до принципу та концепції комплементарності. Відповідно, усі справи, які не входять до юрисдикції національних судів, повинні розслідуватися Міжнародним кримінальним судом [66].

Тим не менш, після цієї заяви виникають два головних питання:

перш за все, інституційна здатність країн розслідувати міжнародні злочини в межах національної юрисдикції;

по-друге, підвищення процесуальної ефективності розслідування міжнародних злочинів національними судами (ст. 123 РС).

Як визнала Кірстен Шмаленбах у своїй роботі, це означає лише те, що будь-який національний або регіональний суд має можливість переслідувати будь-які порушення міжнародного кримінального права, і в першу чергу, незалежно від того, де і проти кого такі дії мали місце [65].

Мортен Бергсмо визначив, що найбільш традиційним варіантом застосування - є прийняття таких законів до національних кримінальних

кодексів за міжнародним правом. Другий і більш альтернативний підхід – це процес імплементації закону Міжнародного кримінального суду, специфічне інкримінування у внутрішнє законодавство.

Недавнє дослідження Карстена Стана також підтвердило, що якість національного судового переслідування є важливою для розвитку кримінального правосуддя в міжнародному співтоваристві. За останнє десятиліття ще більше держав прийняли спеціальні закони для розслідування міжнародних злочинів з урахуванням основних особливостей і складнощів міжнародного кримінального права [52].

Погоджуюсь з Кірстен Шмаленбах, яка зазначає, що закони та нормативні акти були розроблені на основі принципу взаємодоповнюваності та дозволяють національним судам здійснювати юрисдикцію відповідно. Завдяки такій процедурі держави мали б можливість скористатися перевагами такого принципу [65].

Невідповідність аб. 10 преамбули та ст. 1 Римського Статуту - VIII розділу положенням ч.1.3., ст. 124 Конституції України, робило не можливим доповнення судової системи України до 2016 року. На цій підставі приєднання України до РС, ставало можливим тільки після внесення відповідних змін (ч.2, ст. 9 Конституції України «Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України»). З цієї причини, 17 квітня 2014 року та 8 вересня 2015 року, Україна відповідно до п. 3 ст. 12 РС МКС мала можливість апелювати лише з заявою про визнання юрисдикції МКС, стосовно правопорушень режиму Януковича під час подій Революції Гідності щодо воєнних злочинів і злочинів проти людяності [10] [32].

Римський Статут ст. 13 (b) передбачає що навіть якщо держава не ратифікували Статут, вона може визнати його юрисдикцію. Після набрання чинності новою редакцією ст. 124 Конституції України у червні 2016 року (ч. 6 ст. 124 набула чинність 30.06.2019 - відповідно Закону № 1401-VIII від 02.06.2016 п.1 розділу II). У 2019 році після набрання чинності поправки до

статті 124 Конституції України, існує повна можливість ратифікації Римського Статуту «Україна може визнати юрисдикцію Міжнародного кримінального суду на умовах, визначених Римським Статутом Міжнародного кримінального суду» [17].

Одним із прямих зобов'язань України, після двох укладених угод: про Асоціацію з ЄС 16 вересня 2014 року та 23 червня 2022 року одержання статусу кандидата на членство в ЄС – є ратифікація Римського Статуту. 5 вересня 2022 року в Брюсселі, на засіданні Ради асоціації Україна-ЄС, було обговорено питання стосовно прогресу у виконанні Угоди про асоціацію та поточний стан співпраці Україна – ЄС [48].

«ЄС нагадав про зобов'язання України в рамках Угоди про асоціацію щодо ратифікації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду та закликав Україну терміново виконати це зобов'язання», - зазначено, за підсумками зустрічі, у документі. Представники Міністерства Юстиції запевняють, що ратифікація Римського Статуту Україною «з погляду юрисдикції, ратифікація по суті не несе істотних змін» [25]. Тому що Україна вже більше дев'яти років, як визнала юрисдикцію МКС. Ратифікація Римського Статуту Україною одразу ставить питання імплементації Статуту на перше місце. Зокрема з питань комплементарності, співробітництва з МКС та злочинів визначених Римським Статутом. Відповідність положенням національного законодавства Статуту це те що взагалі забезпечується імплементацією. Тільки через імплементацію Римського Статуту, Україна починає повне співпрацю з МКС в розслідуванні злочинів та притягнені за їх скоєння осіб до кримінальної відповідальності [33].

Критичність належного забезпечення відповідності положенням Римському Статутому національного законодавства, лежить у площині комплементарності та співпраці. Регулюється процес імплементації відповідно національного законодавства України та Законом України «Про міжнародні договори» щодо процедури укладання, виконання і припинення міжнародних договорів. На Україну не було покладено, як і на решту держав,

юридичного обов'язку зміни національного законодавства за для ратифікації Римського Статуту.

Але практика держав показує, що через винятковість положень Статуту, є потрібність щонайменше у деяких імплементуючих законодавчих положеннях. Перший аспект, стосовно комплементарності, зобов'язує національні кримінальні суди мати змогу здійснювати юрисдикцію щодо скоєних злочинів, під падаючих під юрисдикцію МКС [21]. Це свідчить про те, що національна система повинна мати можливість сприяти результативному та продуктивному розслідування та переслідуванню за тотожні кримінальні правопорушення. В першу чергу для наявної можливості притягнути до кримінальної відповідальності за скоєні злочини та всі види співучасті необхідна наявність законодавства, яке імплементувало або внесло поправки до національного законодавства, відповідно тексту Римського Статуту [13].

20 травня 2022 року, набув чинності Закон "Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом", крім ч.3 ст. 617, ч. 3 - 5 ст. 636 КПК України, які набувають законну дію з дня набрання чинності Римським Статутом МКС для України [12]. Прийнятий закон зазначає обсяг та порядок співпраці з МКС у багатьох сферах. Документом визначено центральні органи які безпосередньо будуть співпрацювати з МКС. Визначені такі дії як: консультації з судом, алгоритм передання кримінального провадження, шляхи які стосуються реалізації прохання МКС про надавання допомоги, повного забезпечення при збереженні доказів, тощо [19] [31].

Закон регулює відносини між Україною та МКС у сфері:

- національної безпеки України про конфіденційність та захист відомостей;
- співробітництва між МКС та Україною на території України та виконання МКС своїх функцій;
- послідовність надіслання до МКС запиту або прохання;
- питання витрат, тощо.

Документ також визначив порядок поводження з особою у діях:

- передачі суду для здійснення процесуальних дій;
- визначення прав особи, при співпраці з судом;
- затримання, при розшуку МКС або при необхідності тимчасового арешту/ тимчасового арешту та передачі/ при транзитному перевезенні особи/тощо [47].

Були зроблені відповідні зміни які внесені законодавцем до КПК України. Внесені зміни «Особливості співробітництва з міжнародним кримінальним судом», цілком поширюються тільки на співпрацю з МКС. (Розділ IX² КПК України). Метою співробітництва зазначено поширення юрисдикції на громадян України, осіб без громадянства – апатридів та іноземних громадян «Примітка. ... які на момент вчинення злочину, що підпадає під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, були підпорядковані та/або діяли, з метою здійснення збройної агресії проти України, та/або на підставі рішень (наказів, розпоряджень тощо) посадових осіб, військового командування, або органів державної влади Російської Федерації або іншої країни, що здійснювала агресію, або сприяла її здійсненню проти України» (Примітка, КПК України) [12].

Через прийняття та внесення змін до законодавчих актів: Законом за № 7304 від 20.04.2022 р. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом» та 20 вересня 2022 року Законом України «Про внесення змін до статті 624 Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення співробітництва з Міжнародним кримінальним судом при проведенні процесуальних дій на території України» та в наслідок змін дозволяється делегування повноважень не тільки Прокурору МКС, а й особам які будуть мати змогу проводити процесуальні слідчі дії на території України (відповідно до вимог Римського Статуту), з обов'язковим узгодженням дій з Генеральним прокурором. Україна посилює співробітництво з МКС через внесення змін до ККУ Законопроектом № 7290 який імплементує норми Римського Статуту МКС (певні визначення щодо складу злочину) [35]. На даному етапі (травень)

документ знаходиться на вивчені та досліджені у Комітеті з питань правоохоронної діяльності ВРУ. Законопроект було розроблено Міністерством юстиції України, внесено Кабінетом міністрів України на розгляд, на даному етапі очікується позиція Офісу Генерального прокурора. Через прийняття цього закону стає можливо висвітлити події та притягнути до відповідальності злочинців, в межах слідчих дій МКС, через злочини які мали місце у Бучі та Ізюмі та ще не мало важним аспектом це стане як превентивний вплив на «частично мобілізованих россиян». Можливо, є надія, люди почнуть розуміти, що нелюдські злочини будуть покарані на всіх рівнях, як на національному так і на міжнародному [15].

Одним із фактів поглиблення співробітництва України з МКС є майже одностайне голосування за законопроекти – спрямовані на утворення засобів у Кримінальному процесуальному кодексі для плідної співпраці правозахисних органів України та МКС. За останніми підрахунками росія вчинила понад 34 тисячі злочинів. Через велику кількість правопорушень, спостерігається брак рук, тому Україна має зацікавленість у залучені експертів міжнародного класу. У Комітеті ВР України з питань правоохоронної діяльності зазначають, що мають потребу та бажання залучати до співпраці міжнародних фахівців, для допомоги при фіксуванні злочинів. Велика кількість доказів вимагає велику кількість експертів, бо докази можуть зникати з часом. Їх фіксація дуже важлива для розшуку та покарання злочинців.

МКС є без перебільшення центром міжнародної системи кримінального правосуддя. Вона охоплює собою національні, міжнародні, змішані трибунали та включає в себе міжнародні організації, зокрема ООН. Створення постійного міжнародного кримінального суду з невід'ємною універсальною юрисдикцією було дуже близьким. Але, зрештою, розробники Римського статуту обрали консенсус і обумовили здійснення юрисдикції МКС згодою держави, за винятком ст.13(b). Злочини військові та проти людяності, геноцид та агресія, часто описуються як міжнародні злочини, які караються будь-якою державою

незалежно від будь-яких територіальних чи національних зв'язків із злочинцем або жертвою.

Ідея універсальності або визначення зобов'язань «*erga omnes*» викладена в контексті міжнародної кримінально-правової бази. Це засіб який складає визначення міжнародної тяжкості злочинів, усі винні мають нести відповідальність за такі злочини, перш за все перед судом будь-якої держави. Тому міжнародне співтовариство погоджується, що покарання для них є питанням суспільного інтересу для всіх держав згідно з міжнародним правом.

ВИСНОВОК

Правовою основою для укладення багатосторонніх договорів є міжнародне звичаєве право (практика держав) і міжнародні конвенції (договори). У корпусі міжнародного права важливу частину займають статuti організацій. Статут або конституція міжнародної організації є головним інструментом діяльності міждержавної організації та визначає її функції, регламент, мету, компетенцію, напрямок діяльності, тощо. Важливо що уряди мають величезні повноваження при створенні та застосуванні статутів міждержавних утворень, вивченні їх форм і методів утворення та використання, а також у визначенні того, коли права та свободи будуть реалізовані в цих обставинах. Невизначеність у визначенні норм реалізації цих договорів пов'язана з широким спектром можливостей (різного рівня економічного та політичного розвитку) для кожної держави-учасниці застосовувати умови договорів на власній території.

Є також деякі проблеми, пов'язані з деякими сферами міжнародного нормотворення, де виникають типові проблеми. Наприклад, більшість пострадянських країн мають деякі проблеми з інкорпорацією міжнародних норм прав людини у свої правові системи, у результаті науковці підкреслюють, що створення ефективної (а не бюрократичної) держави інституцій захисту прав людини також є проблемою. Національне багатство також має велике значення, слід зазначити, що спроможність країни виконувати часто суворі договірні зобов'язання посилюється її багатством. Процес реалізації внутрішніх зобов'язань може бути полегшено, якщо будуть доступні ресурси для досягнення цих цілей, а також політична воля до цього. Через витрати та ризики, пов'язані з ратифікацією та імплементацією договорів, зрозуміло, що інституції, які працюють над приєднанням до міжнародних договорів, зосереджують свої зусилля на інших способах гармонізації законодавства. Таким чином, гармонізація відбувається шляхом зіставлення національних та міжнародних правових систем.

Продовж років які пройшли з моменту прийняття Римського Статуту Європейська спільнота закликає всі держави, які ще не зробили цього, ратифікувати Статут й приєднатися до нього, щоб покласти край безкарності осіб, які вчинили найсерйозніші міжнародні злочини. ЄС та його держави-учасниці продовжують сприяти загальній ратифікації Римського Статуту та його ефективній імплементації всередині Союзу. ЄС продовжує надавати політичну та фінансову підтримку Суду, щоб він міг ефективно виконувати свій мандат також від імені жертв.

Створення Римського Статуту Міжнародного кримінального суду має дуже важливу роль для здійснення правосуддя для жертв неймовірних звірств:

- надаючи їм право голосу;
- дозволяючи їм брати участь у розгляді справи;
- надаючи допомогу та присуджуючи компенсації потерпілій стороні.

Від часу свого заснування Міжнародний кримінальний суд пройшов довгий шлях: від перших звернень державами-учасницями у 2004 році до першого вироку Суду у 2009 році та першого рішення щодо відшкодування жертвам у 2012 році. Його знакові рішення сприяли боротьбі з безкарністю і розвитку міжнародної кримінальної юриспруденції в питаннях щодо сексуальних і гендерних злочинів, вербування та використання дітей у збройних конфліктах і знищення культурних цінностей. Римський Статут має статус особливого міжнародного договору, який має характер загальний та багатосторонній, він встановлює норми для держав та є установчим документом Міжнародного Кримінального Суду. Від кількості держав-учасниць безперечно залежить якість та ефективність функціонування МКС.

За останніми підрахунками, статут підписали 123 країни, включаючи всі країни Західної Європи, усі країни Південної Америки та дві третини країн Африки.

Коаліція за Міжнародний кримінальний суд (CICC) яка розташована в Нью-Йорку, має представництва по всьому світу, вона має ефективну участь понад 2500 неурядових організацій у всьому світі, які виступають за

справедливий, ефективний і незалежний Міжнародний кримінальний суд. Можна сказати, що сьогодні основною метою СІСС є допомога міжнародному співтовариству у нелегкій справі ліквідації прогалин безкарності за найжахливіші міжнародні злочини.

Головні цілі Коаліції (СІСС) щодо поширення інформації (стосовно ратифікації, імплементації РС та діяльності МКС):

- сприяння освіті та поінформованості про МКС і Римський Статут та ефективній участі громадянського суспільства в сесіях Асамблеї держав-учасниць;
- заохочення Асамблеї держав-учасниць надавати ефективну політичну та фінансову підтримку МКС та надання технічної експертизи та консультування урядів, МКС та інших установ;
- сприяння та допомога загальному прийняттю та ратифікації Римського Статуту/приєднанню до нього, а також повному та ефективному впровадженню зобов'язань за договором у національне законодавство;
- підвищення обізнаності серед національних, регіональних і міжнародних правоохоронних органів для заохочення більшої співпраці з Судом і збереження присутності в Гаазі для сприяння участі громадянського суспільства в роботі Суду та співпраці з ним.

Як зазначено в Кампанії Парламентарів Глобальної Дії, є кілька найважливіших переваг для держав за для обговорення впровадження Римського Статуту, таких як:

- 1) Використовуючи універсальний принцип, зробити покращення національного кримінального законодавства в наслідок здатності розслідувати міжнародні злочини національними судами.
- 2) Превентивний захід та запобіжний ефект для злочинців, які не вірять що будуть притягнуті до відповідальності національними судами через здійснення міжнародних злочинів.

3) Миттєві консультації та співпраця в рамках політики вітчизняних юридичних осіб та тих самих представників у Міжнародному кримінальному суді.

4) Деполітизація: тим не менш, є люди, які вважають, що положення МКС є політичними, лише такі міжнародні правила допомагають зупинити політизацію національного судочинства, а також відокремити суди від необґрунтованого та корупційного втручання, сприяючи застосуванню правосуддя та незалежності судової влади.

Таким чином кожна держава повинна діяти так, як це необхідно для вирішення проблеми. Та коли проблеми легко вирішити, їх навряд чи можна назвати «проблемами». У Швеції та Болівії, наприклад, є відсутність бажання застосовувати силу один проти одного і їх об'єднує бажання зберегти мир. Проблеми іншого типу, відомі як питання координації, так само легко вирішити, не порушуючи принципу згоди. Це випадки, коли держави хочуть співпрацювати, але не можуть домовитися про те, як це зробити. Варшавська конвенція, наприклад, гармонізує вимоги щодо всього, від безпеки до маркування багажу. Коли інтереси сторін не збігаються настільки добре, все стає складніше.

«Надаючи найсерйозніше значення міжнародним договорам, росія регулярно наголошує на важливість сумлінного виконання міжнародних зобов'язань, як цього вимагає один з основних принципів міжнародного права «*Pacta sunt servanda*». В.В. Путін заявив: "Пренебрежительное отношение к международным соглашениям и договоренностям абсолютно недопустимо».

Коли держава в особі свого «правителя» проголошує гучні слова, а діє навпаки - то постають питання в нагальній потребі реанімації міжнародного права шляхом покарання злочинців та спинення злочинів. Міжнародні угоди, договори та конвенції які були порушенні режимом путіна, навряд можливо перерахувати. Можливо сказати взагалі, почати список, що було порушено: Статут ООН, Статут Ради Європи, Гельсінські угоди, Право Гаагі та Женевські конвенції, Віденські конвенції, тощо.

Конвенція ООН:

- про боротьбу з фінансуванням тероризму;
- про ліквідацію всіх форм расової дискримінації;
- щодо запобігання злочину геноциду та покарання за нього;
- про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту;
- з морського права, тощо.

«Росія порушила близько 400 міжнародних договорів, учасницею яких є Україна» - Президент України Володимир Зеленський. Багатосторонність питання доцільності, можливостей та позитивних змін які вже надала і ще надасть ратифікація та імплементація Римського Статуту Україною, які на даний момент і в сьогоdnішній об'єктивній ситуації можуть посилити та підтримати державу. Зокрема, такі як:

- співпраця та обмін досвідом з міжнародними експертами;
- можливість приймати безпосередню участь у виборах прокурора;
- пропонувати кандидатури суддів до МКС;
- мати вплив на планування та розподіл бюджету МКС;
- вплив держави-члена організації відрізняється від впливу країни яка визнала юрисдикцію суду (при визначенні питання репарації).
- вносити пропозиції до порядку денного Асамблеї держав-учасниць;
- укріпити відносини з Європейським поліцейським агентством (Інтерпол) через укладену робочу угоду щодо посилення співпраці між МКС та Інтерполом, тощо.

Таким чином, ратифікація Римського Статуту збільшить сили в подальшій розбудові і у вдосконаленні національного комбінованого механізму правосуддя. Ратифікація Статуту має багато вимірів: міжнародний, політичний, міжнародно-правовий, кримінально-правовий. Усі виміри обов'язково нададуть Україні спроможність відстоювати національні інтереси, у тому числі безпосередньо та особисто в МКС, притягнути російське воєнне-політичне керівництво до відповідальності за найтяжчі міжнародні злочини, включаючи злочин геноциду. Через ратифікацію

Римського Статуту Україна набуде процесуальні та організаційні права держав-учасниць МКС та виконає свої зобов'язання для вступу до ЄС.

14 листопада 2016 року Міжнародним кримінальним судом було визнано, що анексія росією Криму оцінюється як міжнародний збройний конфлікт між росією та Україною. Після цієї події Путін видав наказ про вихід РФ з під юрисдикції МКС. Незважаючи на це, слід зауважити, Римський Статут не лише встановлює постійну міжнародну кримінальну юрисдикцію, він також є установчим документом міжнародної організації, або краще організації з міжнародною правосуб'єктністю. Ст. 4 РС, чітко встановлює, що «Суд має міжнародну правосуб'єктність».

В Угоді про взаємовідносини між МКС та ООН, ООН прямо визнає стосовно МКС: «Організація Об'єднаних Націй визнає Суд незалежною постійною судовою установою яка відповідно до ст. 1, 4 Статуту має міжнародну правосуб'єктність і таку правоздатність, яка може бути необхідною для здійснення своїх функцій та досягнення поставлених цілей». Таким чином, МКС - це суб'єкт, який має цілісну міжнародну правосуб'єктність, а не просто володіє суб'єктністю, визнаною лише її державами-учасницями.

«17 березня 2023 року Міжнародний кримінальний суд у Гаазі видав ордери на арешт двох громадян Російської Федерації: чинного президента Володимира Путіна та російської уповноваженої при Президентові Російської Федерації з прав дитини Марії Львової-Бєлової.»

Посилання на посадове становище не має права стояти на шляху потерпілих від агресії до неупередженого суду. Жертви агресії мають всі права на відшкодування всіх своїх збитків, не тільки моральних, матеріальних, а й тим більше вони заслуговують на встановлення справедливості. Яка взагалі встановлюється судом, де обвинувачені знаходяться на лаві підсудних та отримують належне покарання. Коли у світі, міжнародними організаціями, держава-агресор вже визнається як «держава-спонсор тероризму» (Парламентська асамблея НАТО) та Парламентська асамблея Ради Європи

визнає «депортацію та насильницьке переміщення українських дітей на територію РФ» – за акт геноциду, і закликає «Міжнародний кримінальний суд розглянути можливість кримінального переслідування за цей злочин» - питання ратифікації та імплементації Римського Статуту є доволі доречним.

Країни, держави, уряди – вони самі є творцями міжнародного права, тому цілком на них та на посадових особах лежить тягар відповідальності за те, яке майбутнє очікує сучасний світ. В цей час необхідно задіяти всі важелі які є. Використати всі дієві засоби, тому що на даний час однією з надважливих військових цілей є заарештувати та судити винних у злочинах. Підтримка всього цивілізованого світу підтверджує цю мету. Так нещодавно Японія внесла річний внесок до МКС (річний внесок Японії становить 10% від бюджету Суду). До фінансової підтримки розслідувань на території України злочинів та звірств росіян, долучились через внески такі країни як, Німеччина, Латвія, Ірландія. Ці країни заявили про свою додаткову фінансову підтримку задля продовження розслідування злочинів, яка становить 4 100 000 євро. Масштаби підтримки держав у світі надають впевненості про те що відповідальність злочинців буде невідворотною. Заява Прокурора МКС запевняє, відповідно Статуту, що ордер буде можливо відкликати тільки якщо президент путін постане перед Судом й ордер на арешт путіна видано – довічно.

Правосуддя, засноване на верховенстві права. Воно перш за все покликане забезпечувати мир та стабільність. Але його досягнення у світі, що складається з суверенних держав - є серйозною проблемою. Бо держави насамперед віддані підтримки та переслідуванню своїх національних інтересів за допомогою використання своїх повноважень, для досягнення своїх особистих цілей. Поняття міжнародного права зазнало великі зміни та перевтілення після того, як відбулись дві світові війни. І зараз відбувається пертурбація поняття міжнародного права у світі нових жахливих подій – Війна в Україні. Цей акт штовхнув та розхитав поняття світової безпеки та перевіряє на міцність існуючі правила та закони. Весь корпус міжнародного

права, що складається із прийнятих статутів, угод, договорів, резолюцій, конвенцій та згод – на даний час проходить терміни випробування. Не тільки договори, а й міжнародні та міжурядові організації знаходяться в положенні іспиту на міцність та витримку. Час перевірки, кожної міжнародної організації, на виконання всіх зобов'язань взятих на себе. Після двох світових війн та війни в Україні окремі особи, вже незалежно від їхнього статусу та офіційного положення, стали та стануть відповідальними за свої дії і віддані накази, і підлягали та підлягають обов'язковому судовому переслідуванню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аносова Ю. В. (2016) Юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо злочинів, скоєних під час збройних конфліктів у Грузії та Україні: порівняльний аспект. Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки. Вип.181.С.147-153.URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2016_181_36 (дата звернення: 12.04.2023)
2. «Верховенство права та верховенство закону» світ-суспільство-культура, том 4. С. 45-53. URL: <https://esu.com.ua/article-33681> (дата звернення: 12.05.2023)
3. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського статуту Міжнародного кримінального суду (справа Римського статуту) від лип. 11, 2001 № 3-в/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>. (дата звернення: 18.04.2023)
4. Віденська Конвенція «Про право міжнародних договорів» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text (дата звернення: 24.03.2023)
5. Галецька Н. Б. Форми імплементації міжнародних договорів. Європейськими державами: Порівняльно-правове дослідження УДК 341.242.05(4) 2020. С. 104 URL: <https://law.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/02/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-8.pdf> (дата звернення: 24.03.2023)
6. Декларація «Про державний суверенітет України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> (дата звернення: 14.02.2023)
7. «Деякі питання правового статусу та ратифікації міжнародних договорів в Україні» Стаття, Юридичний науковий електронний журнал. Сердюк В.О., Кушнір З.О. 2020 р. С.8. URL: http://lsej.org.ua/2_2020/127.pdf (дата звернення: 18.02.2023)

8. Драчов О. «Принцип «*pacta sunt servanda*» як правова основа реалізації міжнародно-правових зобов'язань» Юридична Україна. (2010) с. 116–121.

9. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» (щодо правосуддя) 2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19/sp:max50:nav7:font2#n195> (дата звернення: 08.05.2023)

10. «Заява Верховної Ради України до Міжнародного кримінального суду про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння високопосадовцями держави злочинів проти людяності, які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства громадян України під час мирних акцій протесту у період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року» від 25 лютого 2014 року №790-VII / Бюлетень Верховної Ради України. 2014. № ст. 230. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/790-18#Text> (дата звернення: 07.05.2023)

11. Закон України «Про міжнародні договори України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 07.05.2023)

12. Закон України «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом»

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2236-20#Text> (дата звернення: 14.02.2023)

13. Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права» URL:

https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67804 (дата звернення: 14.02.2023)

14. Зверєв Є.О. «Тлумачення міжнародних договорів національними судами: Європейський досвід та українська практика» 2023р. С. 123-131

URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ceb1ed87-449d-41dd-9864-75734cc8d7ab/> (дата звернення: 14.02.2023)

15. «Злочин агресії у Міжнародному кримінальному суді», стаття. 2022р. С.10 URL http://www.justiceforthefuture.org.ua/uploads/MaterialDocument/%D0%91%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%8E%D1%80%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80%2007.06__1588140425.pdf (дата звернення: 27.03.2023)
16. ІА "Інтерфакс-Україна". Зеленський: «Ордер на арешт путіна від Міжнародного кримінального суду - переломний момент». 2023р. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/898537.html> (дата звернення: 14.02.2023)
17. Конституція України, офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 21.05.2023)
18. Кориневич А.О., Чубінідзе О.О. «Правове регулювання універсальної юрисдикції в національному законодавстві: порівняльний аспект», стаття. 2020р. С.12 URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=9QJoj00AAAAJ&hl=ru> (дата звернення: 25.04.2023)
19. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / Бюлетень Верховної Ради України. 2013. № 9-10, 11-12, 13. ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (дата звернення: 29.03.2023)
20. Лукашук І.І. Сучасне право міжнародних договорів Том І. Укладання міжнародних договорів. 2012 р. с.123-130 URL: <https://studfile.net/preview/6332217/> (дата звернення: 15.01.2023)
21. Маніпулювання фактами: «Чи справді ратифікація Римського статуту велика справа?» М. Стельмах 2019р. С.16 Стаття: URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/manipulyaciya-faktami-chi-naspravdi-ratifikaciya-rimskogo-statutu-e-velikoju-problemoju.html> (дата звернення: 19.04.2023)

22. «Міжнародний кримінальний суд». Центр громадських свобод. 2021р. Стаття URL: <https://ccl.org.ua/tag/mizhnarodnyj-kryminalnyj-sud/> (дата звернення: 25.04.2023)
23. «Міжнародний кримінальний суд: внутрішня динаміка, геополітика та Україна», стаття. 2021р. С.9 Українська Гельсінська спілка з прав людини. URL: <https://helsinki.org.ua/articles/mizhnarodnyy-kryminalnyy-sud-vnutrishnia-dynamika-heopolityka-ta-ukraina/> (дата звернення: 09.03.2023)
24. Міжнародне право: навчальний посібник. Заг. ред. М. Буроменський. – К.: Юрінком Інтер, 2006 – 336 с.
25. Міністерство юстиції України. «Міжнародний кримінальний суд» URL: <https://minjust.gov.ua/m/mijnarodniy-kriminalniy-sud> (дата звернення: 25.05.2023)
26. Міністерство юстиції «Причетні до військових страт можуть постати перед українським судом та Міжнародним кримінальним судом», стаття. (2023) URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-miznarodnij-kriminalnij-sud> (дата звернення: 25.04.2023)
27. Мережко О. «Теорія джерел міжнародного права» Юридичний журнал. – К.: Юстиніан, 2009. – No. 1. – Р. 40-49.
- 28.«Нюрнберзький процес 1945-1946», 2008р. С.45 URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe> (дата звернення: 25.03.2023)
29. «Нюрнберг 2.0. Як, кого і коли судитимуть за злочин агресії проти України?», стаття. 2022р. С.5. І. Назарчук. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/nyurnberh-2-voyenni-zlochyny-rosiya/31862025.html>
30. Павко Я. «Поняття міжнародного договору, його джерела та суб'єкти: термінологічні аспекти проблеми» Віче: Теоретичний та суспільно-політичний журнал. – К., 2013. – No. 12. – Р. 23-26.
31. Парламентом зареєстровано «Законопроект про співпрацю з Міжнародним кримінальним судом». 2022р.

URL:https://jurliga.ligazakon.net/news/210751_u-parlament-zarestrovano-zakonoproekt-shchodo-spvrobtnitstva-z-mzhnarodnim-krimnalnim-sudom (дата звернення: 12.04.2023)

32. Постанова Верховної Ради України Про Заяву Верховної Ради України "Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо вчинення високопосадовцями Російської Федерації та лідерами терористичних організацій "ДНР" та "ЛНР" злочинів проти людяності та військових злочинів, які призвели до особливо тяжких наслідків та масових вбивств громадян України" від 4 лютого 2015 року № 145-VIII / Вісник Верховної Ради України. 2015. No. 12. Art. 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-19#Text>. (дата звернення: 12.04.2023)

33. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та змін до нього" URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GG02E00A?an=3> (дата звернення: 21.03.2023)

34. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII / Бюлетень Верховної Ради України. 2016. No. 28. Art. 532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text> (дата звернення: 13.04.2023)

35. Проект Закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінально-процесуального кодексу України» URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=74105 (дата звернення: 13.04.2023)

36. Право міжнародних договорів. Наукова бібліотека НЮУ, ім. Ярослава Мудрого. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/861-pravo-mizhnarodnykh-dohovoriv.html> (дата звернення: 13.04.2023)

37. «Правові основи управління у сфері економіки» URL: <https://posibniki.com.ua/catalog-pravo> (дата звернення: 09.04.2023)

38. Рада Безпеки ООН, міжнародні трибунали. 2021р. URL: <https://www.un.org/securitycouncil/ru/content/repertoire/international-tribunals> (дата звернення: 11.04.2023)
39. «Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р.» Нормативний документ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text. (дата звернення: 29.05.2023)
40. «Римський статут, 20 років з дня набрання чинності.», стаття. 2022р. С.15 І. Назарчук. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rome-statute-ukraine/31923517.html> (дата звернення: 19.03.2023)
41. Статут Організації Об'єднаних Націй URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення: 09.04.2023)
42. Степаненко К. В., к.ю.н., доцент «Поняття, ознаки та види міжнародних судових установ». 2020р. С.345 Альманах міжнародного права, стаття. URL: <http://inlawalmanac.mgu.od.ua/v23/8.pdf> (дата звернення: 09.04.2023)
43. «Страта Адольфа Ейхмана», стаття. 2023р. Цей день в історії. В. Лук'янюк. URL: <https://www.jnsm.com.ua/h/0601N/>
44. Теорія та практика міжнародного кримінального права: підручник (Зелінська Н.А., Андрійченко С.С., Дрьоміна-Волок Н.В., Коваль Д.О.; за ред. проф. Н.А. Зелінській) Одеса: Фенікс, 2017. с.172-214. 582 с.
45. Третьяков Д. «Ієрархія законів та принцип "pacta sunt servanda". До питання про статус та місце міжнародних договорів у правовій системі України» Віче: Теоретичний та суспільно-політичний журнал. – К., 2008. – No. 13/14 – pp. 53-57.
46. Т. Короткий, О. Кориневич, І. Заворотько. Наукова стаття "Діти під російським прицілом Як Росія знищує майбутнє України" 2021р. URL: <https://zn.ua/author/Timur%20Korotkiy> (дата звернення: 09.04.2023)

47. «Україна та нова система колективної безпеки», стаття. 2022р. С.15
URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-proyekt-systemy-kolektyvnoyi-bezpeky/31868558.html> (дата звернення: 10.04.2023)
48. «Україна та Міжнародний кримінальний. Київ, Україна Квітень 2021 р» URL:<https://www.asser.nl/media/795006/icc-report-final-ukr-2021.pdf> (дата звернення: 09.04.2023)
49. «Що таке Римський статут і чому він має бути ратифікований в Україні?» Юридична сотня, стаття. 2021 р.URL:
<https://legal100.org.ua/shho-take-rimskiy-statut-ta-chomu-yogo-potribno-ratifikuвати-v-ukrayini/> (дата звернення: 04.01.2023)
50. Юрисдикція міжнародних Кримінальних судів і трибуналів. Автореферат. Дрьоміна Н. В. 2020р. С.14 URL:
<https://core.ac.uk/download/pdf/50594476.pdf> (дата звернення: 09.05.2023)
51. About the Court The International Criminal Court (ICC) 2020 URL:
<https://www.icc-cpi.int/>
52. Carsten Stahn «A Critical Introduction to International Criminal Law» 2018
URL:
<https://www.cambridge.org/highereducation/books/a-critical-introduction-to-international-criminal-law/EFEDBED0B84359DFA281A9079047846F#overview>
53. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide:
URL:https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.1_Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf
54. Difficulties and Problems Experienced in Implementation of the Convention URL: <https://www.eea.europa.eu/publications/92-9167-077-4/page010.html>
55. Evolution of International Criminal Justice URL:
<https://www.aba-icc.org/about-the-icc/evolution-of-international-criminal-justice/>

56. IBA International Criminal Court and International Criminal Law Programme URL:<https://www.ibanet.org/document?id=ICC-Report-Rome-Statute-October-2021>

57. International treaties – the challenges of the multilateral treaty systems Akmal Elmurodov LL.B. MA International Relations Candidate University of Szeged, Hungary URL: <https://file:///C:/Users/123/Downloads/SSRN-id4002565.pdf>

58. Intergovernmental Organizations URL: <https://education.nationalgeographic.org/resource/international-organization/>

59. International Criminal Law: Nature, Origins and a Few Key Issues URL: https://scholarship.kentlaw.iit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3342&context=fac_schol

60. International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia. Dusko Tadic transferred to Germany to serve Prison Sentence. URL: <https://www.icty.org/en/sid/7324>

61. ICC history – The Road to Rome URL: <https://www.coalitionfortheicc.org/icc-history>

62. «Issues Raised with Regard to the Rome Statute of the International Criminal Court by National Constitutional Courts, Supreme Courts and Councils of State» URL:https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/issues_raised_with_regard_to_the_icc_statute.pdf

63. «Issues of Implementing International Legal Norms on the Right to Health in the National Legislation» Yuldasheva, R. Azkhodjaeva 2020 URL: <http://waocp.com/journal/index.php/apjec/article/view/800>

64. Jurisdiction racione temporis URL: <https://www.casematrixnetwork.org/index.php?id=336>

65. Kirsten Schmalenbach «The implementation of international law in Germany and South Africa» 2021 URL:

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=w2_lsgEAAAAJ&citation_for_view=w2_lsgEAAAAJ:OU6Ihb5iCvQC

66. Morten Bergsmo (ed.) «Active Complementarity: Legal Information Transfer» 2020 URL:

<https://academic.oup.com/jicj/article-abstract/10/4/1017/809334>

67. Negotiated Relationship Agreement between the International Criminal Court and the United Nations URL: [https://legal.un.org/ola/media/UN-ICC_Cooperation/UN ICC% 20Relationship% 20Agreement.pdf](https://legal.un.org/ola/media/UN-ICC_Cooperation/UN%20ICC%20Relationship%20Agreement.pdf)

68. Report “The impact of international law instruments on national legislation” by Mr. Carl Henrik Ehrenkrona (ambassador, director general for legal affairs, ministry of foreign affairs, Stockholm, Sweden) 2011 URL:[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDLUDT\(2010\)021-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDLUDT(2010)021-e)

69. Resolution 1970 (2011) Adopted by the Security Council at its 6491st meeting, on 26 February 2011 URL:<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/245/58/PDF/N1124558.pdf?OpenElement>

70. Rome Statute of the International Criminal Court URL: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf>

71. Situation in Ukraine: ICC judges issue arrest warrants against Vladimir Vladimirovich Putin and Maria Alekseyevna Lvova-Belova 2023 URL: <https://www.icc-cpi.int/news/situation-ukraine-icc-judges-issue-arrest-warrants-against-vladimir-vladimirovich-putin-and>

72. Sudan: Resolution 1593 (2005) adopted by the Security Council at its 5158th meeting, on 31 March 2005 (S/RES/1593) URL: <https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-resolution-1593-2005>

73. The Jurisdiction Of The International Criminal Court Over Nationals Of Non-States Parties URL: https://assets.cambridge.org/97811084/99309/frontmatter/9781108499309_frontmatter.pdf

74. The ICC Appeals Judgment on Abd-Al-Rahman Jurisdictional Challenge: A Foreseeable Turn to Substantive Justice? Written by Alexandre Skander Galand
URL:<https://www.ejiltalk.org/the-icc-appeals-judgment-on-abd-al-rahman-jurisdictional-challenge-a-foreseeable-turn-to-substantive-justice/>

75. The International Military Tribunal for Germany. Contents of The Nuremberg Trials Collection URL:
https://avalon.law.yale.edu/subject_menus/imt.asp

76. The legal nature of the Rome Statute of the International Criminal Court
URL:<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/904552.pdf>

77. «UN Security Council Referrals to the International Criminal Court» Legal Nature, Effects and Limits By Alexandre Skander Galand URL:
<https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv2gjwwkv>

78. United Nations | International Residual Mechanism for Criminal Tribunals
URL: <https://www.icty.org/>

79. Warsaw Convention – 1929 [Electronic resource] – Resource access mode
URL: <https://www.dhl.com/content/dam/dhl/local/at/dhl-global-forwarding/documents/pdf/at-global-forwarding-warsaw-convention-en.pdf>

80. Der Weg zum Römer Statut und dessen Inhalt URL:
https://trialinternational.org/wpcontent/uploads/2016/06/jusletter_andreas_felder.pdf.

81. Römisches Statut des Internationalen Strafgerichtshofs URL:
<https://www.un.org/depts/german/internatrecht/roemstat1.html>

КРАЇНА Романо-германська права сім'я	ДАТА ПІДПИСАННЯ	ДАТА РАТИФІКАЦІЇ	Резюме висновку державних рад країн зазначало невідповідність деяких статей РС до Конституцій країн				
			Додаткова юрисдикція МКС (ст. 1 (Суд), 17(Питання прийнятності) і 20 (Ne bis in idem) МКС)	Неприпустимість посилення на посадове становище (ст. 27 МКС).	Позовна давність та амністія (ст. 29 МКС)	Розслідувальні повноваження прокурора на території держави-учасниці (ст. 54, 57 і 99 МКС)	Виконання вироків (ст. 103 МКС)
Франція	08.07.1998р.	09.06.2000р.	Рада розглянула положення РС, які обмежують застосування принципу «комплементарності», зокрема статтю 17, яка передбачає, що Суд може приймати справи, коли держава не бажає або не в змозі проводити розслідування чи судове переслідування. Рада вважала, що обмеження принципу «компл-сті» у випадку, коли держава навмисно ухилялася від своїх зобов'язань, впливає з правила <i>parata sunt servanda</i> (договір є обов'язковим для сторін і повинен виконуватися сумлінно) та був чітким і добре визначеним. Отже, ці	Конституційна рада вважала, що з огляду на особливі режими кримінальної відповідальності Президента Республіки, членів Уряду та членів Асамблеї, встановлені статтями 26, 68 і 68-1 Конституції Франції, стаття 27 РС суперечить Конституції.	Щодо позовної давності та амністії, Конституційна рада визначила, що, оскільки РС дозволяє Суду приймати справи до розгляду через те, що застосування строку давності або амністії перешкоджає судовому переслідуванню на національному рівні, Франція за інших обставин, ніж небажання чи неспроможність розслідувати чи переслідувати, буде зобов'язана заарештувати та видати особу за дії, на які поширюється термін дії або амністія згідно з французьким законодавством. Такі обставини порушили б здійснення національного суверенітету.	Рада розглянула положення РС про державне співробітництво та допомогу та визнала, що положення глави IX не порушують здійснення національного суверенітету. Він також висловив думку, що стаття 57 (3), яка дозволяє прокурору вживати слідчих дій на території держави-учасниці, якщо, на думку Палати попереднього провадження, держава явно не в змозі виконати запит про співробітництва, не порушує здійснення національного суверенітету. Однак Рада вважала, що	Оскільки Статут дозволяє державам встановлювати умови для прийняття засуджених осіб, Конституційна рада вважала, що Франція зможе обумовити його прийняття застосуванням національного законодавства про виконання вироків і зазначити можливість повного або часткового звільнення від вироку, що впливає з права помилування. Отже, положення Римського Статуту щодо виконання вироків не порушують здійснення національного суверенітету.

			обмеження не порушували національний суверенітет. Інші обставини, такі як крах або відсутність національної судової системи (ст. 17(3)), також вважалися такими, що не порушують здійснення національного суверенітету.			повноваження щодо проведення розслідування на національній території, надані Прокурору згідно зі статтею 99 (4), були несумісними із здійсненням національного суверенітету в тій мірі, що розслідування можна було проводити без присутності французьких судових органів, навіть за відсутності обставин, що виправдовують такі кроки.	
Бельгія	07.07. 1998р.	08.06. 2000р.	Додаткова юрисдикція МКС (ст. 1 МКС)	відповідність статті 27 МКС (невідповідність посадовій особі)	Відстрочка розслідування або кримінального переслідування за рішенням Ради Безпеки ООН (ст. 16 МКС)		Виконання вироків (Частина 10 Виконання) : Право помилування
			Державна рада на початку зазначила, що згідно з Конституцією Бельгії, Бельгійський суд не може відмовитися від своєї компетенції на	Державна рада перевірила невідповідність ст. 27 МКС режимам імунітету короля та членів парламенту, а також спеціальним	Державна рада висловила думку, що якщо повноваження Ради Безпеки вимагати відстрочки розслідування або кримінального		Рада вважала, що використання права короля на помилування, як це передбачено статтями 110 і 111 Конституції Бельгії, не суперечить Статуту

		<p>користь МКС. Конституція передбачає, що нікого проти його волі не можна відняти від судді, призначеного йому законом ("Nul ne peut être distrait, contre son gré, du juge que la loi" lui assigne» (ст. 13).</p>	<p>процедур, встановленим для арешту та судового переслідування члена парламенту чи уряду (privèges de jurisdiction). Відповідно до конституційного права Бельгії, імунітет короля є абсолютним. Воно охоплює як дії, вчинені під час виконання своїх обов'язків, так і дії, вчинені поза межами (ст. 88 Конституції стверджує, що «la personne du Roi est inviolable...»). Члени парламенту користуються імунітетом від цивільної та кримінальної відповідальності за думки, які вони висловлюють, або голосування, яке вони віддають під час виконання своїх обов'язків. Рада вважала, що стаття 27 МКС суперечить імунітетам, що стосується привілеїв юрисдикції, Рада зазначила, що Конституція вимагає, щоб притягнення до</p>	<p>переслідування в МКС на дванадцятимісячний період з можливістю поновлення згідно зі статтею 16 МКС тлумачилося як таке, що поширюється на розслідування та судове переслідування національними органами влади, це суперечило б принципу незалежності суду. Це суперечило б цьому принципу, якби несудовий орган міг втрутитися, щоб перешкодити Бельгійським судовим органам розслідувати або переслідувати справи. Крім того, така відстрочка може неоправно скомпрометувати державне обвинувачення (зокрема, щодо збору доказів) і поставити під загрозу право обвинуваченого бути судимим протягом розумного періоду. У своїх пояснювальних записках до проекту закону (Exposé des motifs, Doc. parl. 2-</p>	<p>МКС. Королівське помилування має територіальний характер: король може використовувати своє право лише щодо покарань, накладених бельгійськими судами.</p>
--	--	---	---	--	--

			<p>відповідальності члена Палати представників або уряду має бути дозволено парламентом. Ст. 27 МКС була б несумісною з конституційними вимогами. Що стосується кримінальної відповідальності міністрів, Рада зауважила, що стаття 27 МКС не суперечить конституційному положенню, яке вимагає, щоб міністри розглядалися в апеляційному суді (ст. 103 Конституції), оскільки така юрисдикція може бути передана інституту міжнародного публічного права...</p> <p>У своїх пояснювальних записках до проекту закону (Exposé des motifs, Doc. parl. 2-329/1, 1999/2000, с. 7) уряд Бельгії зазначив, що може бути передбачено адаптацію Конституції для врахування статті 27 МКС для наступної декларації конституційного</p>	<p>329/1, 1999/2000, с. 7) уряд Бельгії заявив, що стаття 16 МКС не повинна тлумачитися як застосовна до проваджень національних судів. Навпаки, якби провадження в МКС було призупинено, ніщо не заважало б компетентним національним органам діяти замість нього.</p>	
--	--	--	--	---	--

				перегляду. Труднощі можна було б подолати, додавши до Конституції положення про приєднання держави до Римського статуту.			
Люксембург	07.07. 1998р.	08.09. 2000р.		Неприпустимість посилення на посадове становище (ст. 27 МКС)	Розслідувані повноваження прокурора на території держави-учасниці (ст. 54 і 99 МКС)	Поправки до Статуту (ст. 122 МКС)	
				Державна рада, розглянула питання яке стосується сумісності статті 27 МКС з імунітетом, наданим Великому Герцогу та членам парламенту (immunités), а також спеціальними процедурами арешту та судового переслідування члена парламенту чи уряду, викладені в Конституція (privilèges de jurisdiction). Що стосується привілеїв юрисдикції, Рада зазначила, що Конституція передбачає, що арешт або судове переслідування члена парламенту чи уряду мають бути санкціоновані парламентом, таким	Відходячи з думки Конституційної ради Франції, Рада дійшла висновку, що враховуючи те, що повноваження прокурора щодо розслідування ґрунтуються на консультаціях із зацікавленою державою та зацікавлених осіб, зокрема, на добровільних опитуваннях осіб, не існує несумісності між Конституції та Римського статуту.	Що стосується процедури внесення поправок, передбаченої статтею 122 МКС, яка не вимагає, щоб поправки, прийняті Асамблеєю держав-учасниць, були ратифіковані для набрання ними чинності, Рада постановила, що це не суперечить наданню законодавчих повноважень, як це встановлено в Конституції з Стаття 122 МКС точно перераховує, які положення можуть бути змінені, і вони мають	

				чином створюючи потенційний конфлікт із Римським Статутом, якщо парламент буде відмовляти у санкціонуванні такого арешту чи судового переслідування. Таким чином, потрібен буде перегляд цих конституційних процедур. Щодо імунітету Великого Герцога, який є абсолютним, Рада не була повністю переконана, що погляд на те, що Великий Герцог не має повноважень приймати рішення, є достатнім для забезпечення відповідності Римському Статуту. Те ж саме стосується імунітету членів парламенту щодо думок або голосів, висловлених під час виконання ними своїх обов'язків.		інституційний характер.	
<u>Іспанія</u>	08.07.1998р.	04.10.2000р.	Ne bis in idem (ст. 17 і 20 МКС)	Невідповідність посадовій особі (ст. 27 МКС)		Повноваження прокурора (ст.54,93, 96, 99 МКС)	Довічне позбавлення волі (ст. 77, 80, 103 і 110 МКС)

			<p>Державна рада спочатку вважала, що той факт, що МКС може визначити, що справа є прийнятною, якщо держава не бажає або не в змозі справді провести розслідування чи судове переслідування, може вважатися передачею МКС юрисдикційних повноважень, які є виключними сфера національних суддів і судів відповідно до Конституції Іспанії. Така передача, яка передбачена статтею 93 Конституції Іспанії, передбачає визнання міжнародного втручання у здійснення повноважень, що впливають з Конституції. Це означає визнання, зокрема щодо передачі судових повноважень, існування юрисдикції, вищої за юрисдикцію іспанських юрисдикційних органів, які раніше мали вищу владу</p>	<p>Що стосується статті 27 МКС, Рада розрізняє імунітет і привілеї юрисдикції. В останньому випадку Рада вважала, що передача здійснення юрисдикційних повноважень міжнародній установі дозволена відповідно до статті 93 Конституції. Таким чином, незастосування спеціальних процедурних норм, пов'язаних із посадовою дією осіб, не суперечило Конституції, зокрема її статті 71, яка встановлює правовий статус членів Асамблеї. Щодо імунітету членів Асамблеї щодо їхніх думок або голосів, висловлених у Асамблеї, Державна рада визнала, що існує невелика ймовірність зіткнення з огляду на характер злочинів, щодо яких МКС має юрисдикцію, за можливим винятком прямого та публічного підбурювання до геноциду.</p>		<p>Розслідувал ьні повноваження прокурора на території держави-учасниці (ст. 54 і 99 МКС)</p> <p>Рада вважала, що повноваження Прокурора, визначені в статтях 99 (4), 54 (2), 93 і 96 Римського статуту, належать до компетенції національних судових органів. Передача цих повноважень міжнародній організації чи інституції допускається відповідно до статті 93 Конституції.</p>	<p>Стаття 77 МКС передбачає, що МКС може винести покарання у вигляді довічного позбавлення волі, якщо це виправдано надзвичайною тяжкістю злочину та особистими обставинами засудженого. Це положення можна вважати таким, що суперечить статті 25(2) Конституції Іспанії, яка передбачає, що дії, які обмежують особисту свободу мають бути спрямовані на реабілітацію та соціальну реінтеграцію. На початку Рада зауважила, що стаття 80 МКС передбачає, що положення Статуту про покарання не перешкоджають застосуванню покарань, як це передбачено національним законодавством. У разі виконання вироку в Іспанії це положення забезпечить дотримання конституційних принципів, викладених у статті 25(2)</p>
--	--	--	---	--	--	---	--

		<p>видавати закон ("decir el derecho").</p> <p>У цьому контексті Рада підняла питання про застосування принципу ne bis in idem. Вважається, що цей принцип захищений статтею 24 (1) Конституції Іспанії, яка передбачає, що кожен має право на ефективний судовий захист для здійснення своїх прав і законних інтересів. Згідно з Радою, це право не обмежується захистом, який надають іспанські суди, але поширюється на юрисдикційні органи, компетенція яких визнана в Іспанії. Передача судової компетенції МКС дозволяє МКС, за обставин і з причин, передбачених його регулюючим законодавством (належним чином включеним до іспанського правового порядку), змінювати рішення іспанських органів, не порушуючи</p>	<p>Конституція Іспанії передбачає, що особа короля є недоторканою і не несе відповідальності (ст. 56). Однак Рада зауважила, що король був звільнений від відповідальності, але всі публічні дії, які він вчиняв, повинні були бути підписані. Індивідуальну кримінальну відповідальність несе посадова особа, яка підписує.</p> <p>Парламентські монархії не повинні розглядатися як такі, що відступають від цілей і завдань Римського Статуту або від умов, що визначають юрисдикцію МКС; ці терміни слід скоріше застосовувати в контексті політичної системи кожної держави-учасниці.</p>			<p>Конституція залишилася без змін. Крім того, стаття 103 МКС дозволяє державі встановлювати умови для прийняття засуджених осіб.</p> <p>Сумнівно, що застосування цих приписів запобіжить винесенню довічного ув'язнення громадянам Іспанії, особливо якщо Іспанія не є державою виконання. Тим не менш, механізм</p> <p>Встановлений у статті 110 (перегляд вироків) позначає загальний принцип, спрямований на встановлення часових обмежень для покарань. Таким чином, конституційні вимоги виконано.</p>
--	--	--	--	--	--	---

			конституційне право на судовий захист				
--	--	--	---	--	--	--	--

<u>Україна</u>	20.01. 2000р.	Додаткова юрисдикція МКС (ст. 1, 17 і 20 МКС)	Невідповідність посадовій особі (ст. 27 МКС)		Передача громадян (ст. 89 МКС)	Виконання покарань у вигляді позбавлення волі (ст. 103, 124 МКС)
		Статтею 124 Конституції України встановлено, що здійснення правосуддя є виключною компетенцією судів і функції судочинства не можуть бути передані іншим органам чи посадовим особам. КС зазначив, що юрисдикція МКС згідно з РС доповнює національну судову систему. Однак згідно зі статтею 4(2) РС МКС може виконувати свої функції та повноваження на території будь-якої держави-учасниці, а відповідно до статті 17 МКС може визнати справу прийнятною, якщо держава не бажає або не може широко провести розслідування чи судове переслідування. Суд дійшов висновку, що юрисдикція, додаткова до національної системи,	Конституція України передбачає імунітет від кримінального переслідування для президента, депутатів і суддів. Суд дійшов висновку, що стаття 27 Римського статуту не суперечить імунітету, наданому Конституцією, оскільки злочини, які підпадають під юрисдикцію МКС, були злочинами за міжнародним правом, визнаними звичаєвим правом або передбаченими міжнародними договорами, обов'язковими для України. Імунітети, надані Конституцією, застосовуються лише до національних юрисдикцій і не становлять перешкод для юрисдикції МКС.		Стаття 25 Конституції України забороняє передачу громадян іншій державі. Суд зазначив, що міжнародна практика розрізняє екстрадицію особи державі та передачу особи міжнародному суду. Стаття 25 забороняє лише видачу громадянина іншій державі і не застосовується до передачі до міжнародного суду, який не може розглядатися як іноземний суд. Мета заборони – гарантія справедливого та неупередженого судового розгляду – у справі МКС досягається за допомогою положення Статуту, які значною мірою базуються на міжнародних документах з прав	Суд розглянув можливість того, що українські громадяни, які відбувають покарання в іншій державі, можуть користуватися меншими гарантіями прав людини, ніж ті, які передбачені Конституцією України. У статті 65 Конституції України зазначено, що «конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України». Суд дійшов висновку, що ризик того, що права і свободи громадян України, які відбувають покарання в іншій державі, будуть більш обмеженими, ніж ті, що гарантовані Конституцією України, може бути зменшений за допомогою заяви про готовність України забезпечити відбування покарання засудженими громадянами України. Він

		<p>не передбачена Конституцією України. Отже, до ратифікації Статуту необхідно внести зміни до Конституції.</p> <p>Стаття 125 Конституції України забороняє створення "надзвичайних і спеціальних судів". Суд постановив, що, враховуючи те, що РС ґрунтується на повазі до прав і свобод особи та містить механізми для забезпечення неупередженого правосуддя, МКС не можна розглядати як «надзвичайний або спеціальний суд», останні є національними судами, які замінюють звичайні суди і не застосовують встановлені юридичні процедури.</p> <p>Суд також постановив, що РС не суперечить статті 121 Конституції України, яка покладає на прокуратуру провадження у справах від імені держави, оскільки це положення</p>		людини та забезпечують справедливий суд.	також відзначив критерії, які Суд повинен брати до уваги при визначенні держави виконання вироку: застосування широко визнаних міжнародних договірних стандартів, що регулюють поведінку з ув'язненими, а також погляди та громадянство засудженої особи.
--	--	---	--	--	---

			стосується лише провадження у справах у національних судах. Відтоді не було необхідності вносити зміни до Конституції				
--	--	--	---	--	--	--	--

№	Країна	Статті МКС які не відповідали або суперечили Конституції країни
1.	ФРАНЦІЯ	СТ.: 1, 17, 20, 27, 54, 99, 103
2.	БЕЛЬГІЯ	СТ.: 1, 13, 16, 27, 108
3.	ЛЮКСЕМБУРГ	СТ.: 27, 54, 99, 122
4.	ІСПАНІЯ	СТ.: 17, 20, 27, 54, 77, 80, 93, 96, 99, 103, 110
5.	УКРАЇНА	Преамбула 1, СТ.: 1, 10, 17, 20, 27, 89, 103, 124